

In sermonem, quem dixit dominus, quod: In hoc mundo pressuram habebitis, et de perfectione hominis

Εἰς τὸν λόγον, ὃν εἶπεν ὁ Κύριος, ὅτι ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ θλίψιν ἔξετε·
καὶ περὶ τοῦ τέλειον εἶναι τὸν ἄνθρωπον

Ὁ Δεσπότης καὶ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς θέλων σωθῆναι τὸ τῶν ἀνθρώπων γένος καὶ ῥυθῆναι τῆς τοῦ Διαβόλου καταδυναστείας καὶ πάντων τῶν κοσμικῶν δεσμῶν ἡμᾶς ἐκλυτρώσαι καὶ τὴν γέενναν διαφυγεῖν καὶ τῆς τῶν οὐρανῶν βασιλείας ἐπιτυχεῖν, καὶ δι' ἑαυτοῦ καὶ διὰ τῶν ἀγίων αὐτοῦ Ἀποστόλων καὶ Προφητῶν τὴν ἐν τῷ αἰῶνι τούτῳ στενοχωρίαν καὶ θλίψιν καὶ τὸ μὴ ζητεῖν ἡμᾶς ἀνάπαυσιν ἐν τῷ παρόντι παραινεῖ, λέγων· ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ θλίψιν ἔξετε. Ὅμοίως οἱ Ἀπόστολοι λέγουσιν ὅτι διὰ πολλῶν θλίψεων δεῖ ἡμᾶς 334 εἰσελθεῖν εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν. Διὰ τοῦτο καὶ τὰς θλίψεις καὶ τὰ παθήματα πάντων τῶν Ἁγίων, ὁμοίως καὶ τὰ ἑαυτοῦ τῆς ἐνσάρκου οἰκονομίας πάθη, ἃ ὑπὲρ ἡμῶν τῶν ἁμαρτωλῶν ἔπαθεν, ἐγγράφως ἡμῖν παρέδωκεν, ἵνα δι' αὐτῶν μάθωμεν ὅτι οὐκ ἔνι τὸν θέλοντα σωθῆναι ἐν ἀνέσει τὸν παρόντα βίον διελθεῖν, ἢ ἄνευ πειρασμῶν καὶ θλίψεων ἐν τούτῳ τῷ κόσμῳ γενέσθαι. Οὔτε γὰρ τὴν κόλασιν τις δύναται φυγεῖν, οὔτε τῆς βασιλείας ἐπιτυχεῖν καὶ τῶν αἰώνιων ἀγαθῶν ἀπολαῦσαι χωρὶς θλίψεων καὶ πειρασμῶν. Κατανοήσατε γάρ, ἀγαπητοί, ὅτι οὐδεὶς δύναται θερίσαι τῷ θέρει, ἐὰν μὴ σπεῖρη τῷ χειμῶνι· οὔτε ἄμπελον τρυγήσαι καὶ ἐκ τοῦ οἴνου αὐτῆς εὐφρανθῆναι, ἐὰν μὴ πρότερον πολλὰ κοπιάσας φυτεύσῃ τὴν ἄμπελον καὶ ἀναμείνη τὸν καρπὸν αὐτῆς ἐν τῷ καιρῷ τῷ ἰδίῳ. Οὕτω δὲ καὶ ἡμεῖς ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ, ἐὰν μὴ ἀποταξάμενοι τοῖς σαρκικοῖς παθήμασι καὶ φρονήμασι καὶ πᾶσι τοῖς γηϊνοῖς πράγμασι, καὶ ταπεινώσωμεν ἑαυτοὺς καὶ ὑπωπιάσωμεν καὶ δουραγωγῆσωμεν σὺν τῷ κόσμῳ, καὶ κατὰ τὴν τοῦ Ἀποστόλου διδασκαλίαν περὶ 335 πατήσωμεν, καθὼς αὐτὸς φησιν, ἐν ὑπομονῇ πολλῇ, ἐν θλίψεσιν, ἐν ἀνάγκαις, ἐν διωγμοῖς, ἐν κόποις, ἐν μόχθοις, ἐν νηστεύσει, ἐν ἀγρυπνίαις, ἐν λιμῷ, ἐν δίψει, ἐν ψύχει καὶ γυμνότητι· καὶ πάντα νῦν κατὰ μέρος ἀπαριθμοῦμαι. Εἰ γὰρ τις θέλει τὰ τούτου παθήματα καὶ τὰς θλίψεις διηγεῖσθαι, ἐπιλείψει αὐτῷ ὁ χρόνος· τὰς διαποντίους ἀποδημίας καὶ τὰ ναυάγια, τὰς ἐπιπόνους καὶ ἐπικινδύνους ὁδοιπορίας, τὰς τῶν ληστῶν ἐφόδους, τὰς τῶν συγγενῶν ἐπιβουλίας, τὰς τῶν ψευδαδελφῶν ἐπαναστάσεις, τὸ καθ' ἑκάστην <μετὰ> ἀσθενούντων ἀσθενεῖν καὶ τὸ καθ' ἑκάστην θανατοῦσθαι. Ταῦτα πάντα διηγήσατο, ὡς περὶ ἐτέρων λέγων, τὰ οἰκεῖα παθήματα στηλιτεύων καὶ προτρεπόμενος πάντας διὰ τῆς ὑπομονῆς εἰς τὴν αἰώνιον καταντῆσαι ζωὴν, δεικνύς ὅτι οὐκ ἔνι τὸν θέλοντα σωθῆναι δι' ἄλλης βαδίσαι ὁδοῦ· σχεδὸν γὰρ διὰ θλίψεων καὶ πειρασμῶν τὸν πάντα καιρὸν αὐτοῦ διελθὼν ὁ Ἀπόστολος. Ἡμεῖς δὲ οἱ ταλαίπωροι οὐδὲ τὴν τυχούσαν θλίψιν ὑπομένομεν, ἀλλ' ἐν ἀνέσει καὶ τρυφῇ διάγοντες τῶν αἰώνιων ἀγαθῶν ἐπιτεύξασθαι προσδοκῶμεν. Καὶ πῶς ἂν εἴη τοῦτο δυνατόν; Εἰ γὰρ οἱ τὸν ἐπίγειον πλοῦτον κτήσα 336 σθαι ἐπιποθοῦντες, πάντα κίνδυνον καὶ πειρασμὸν ὑπομένουσι, πόσω μᾶλλον ἡμεῖς οἱ τὸν οὐράνιον πλοῦτον θέλοντες κτήσασθαι καὶ τῆς αἰετομένης ἀπολαῦσαι τρυφῆς ὀφείλομεν πάντων <τῶν> ἐπιπόνων ἔργων καταφρονεῖν καὶ παντὸς κινδύνου καὶ πειρασμῶν κατατολμῆσαι; Ἐὰν γὰρ μὴ προθύμως μετὰ πόθου καρδίας πάντα πόνον ὑπομείνωμεν καὶ μετὰ κατανύξεως καὶ συντετριμμένης καρδίας σπείρωμεν τὰ δάκρυα, πῶς ἐκεῖ θερίσωμεν μὴ ἐκκλαιόμενοι, ἢ πῶς μετὰ ἀγαλλιάσεως τὰ τῶν ἀρετῶν δράγματα εὐρώμεν; Οὐ γὰρ ἀπλῶς εἶπεν ὁ Προφήτης τὸν οἶον δήποτε μετὰ ἀγαλλιάσεως αἶρειν τὰ δράγματα αὐτοῦ, ἀλλ' οἱ σπείροντες ἐν δάκρυσιν· τουτέστι οἱ

ἐν τῷ παρόντι ταπεινώσαντες ἑαυτοὺς καὶ μετὰ κατανύξεως, μετὰ δακρύων, ἐν συντετριμμένη καρδίᾳ δεόμενοι τοῦ Κυρίου, καὶ πᾶσαν θλίψιν καὶ στενοχωρίαν μετὰ εὐχαριστίας ὑπομένοντες. Οὗτοι τῆς αἰωνίου ζωῆς ἀπολαύουσι καὶ ἐν χαρᾷ εἰς αἰῶνα αἰῶνος ἀναπαύονται. Οὐ γὰρ τοῖς ἀπλῶς καὶ ὡς ἔτυχε τοσαῦτα ἠτοίμασεν ἀγαθὰ, ἀλλὰ τοῖς τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ φυλάσσουσι καὶ πορευομένοις κατὰ τὰ ἐντάλματα αὐτοῦ· οὐ γὰρ τὴν γέενναν ἀκαίρως ἠπέιλησε καὶ τὰ λοιπὰ κολαστήρια, εἰ μὴ τοῖς παραβαίνουσιν 337 αὐτοῦ τὰς ἐντολὰς καὶ τοῖς τῆς σαρκὸς πάθει δουλωθεῖσι καὶ πᾶσι διαβολικὴν μετελθοῦσιν ἐργασίαν, οἵτινες τὸν τοῦ Θεοῦ φόβον ἀφ' ἑαυτῶν ἀπέρριψαν καὶ οὐδὲν τῶν μελλόντων προσεδόκησαν. Οὗτοι τοῖς προειρημένοις παραπέμπονται κολαστηρίοις. Πῶς οὖν καὶ ἡμεῖς ἐκφύγωμεν τὸ αἰώνιον πῦρ καὶ τὸ σκότος τὸ ἐξώτερον καὶ τὸν βρυγμὸν τῶν ὀδόντων καὶ τὸν σκώληκα τὸν ἀκοίμητον καὶ τὰ ἄλλα πάντα κολαστήρια τὰ διηγορευμένα, ἐν ἀνέσει καὶ τρυφῇ καὶ ῥαθυμίᾳ καὶ χαυνότητι καὶ ἀμελείᾳ τὰς ἡμέρας ἡμῶν ἀναλίσκοντες, καὶ ἐν λογισμοῖς ἀκαίροις καὶ ματαίοις καὶ ῥυπαροῖς καὶ αἰσχροῖς συγκατατιθέμενοι; Πῶς δὲ τὸν αἰώνιον κλαυθμὸν διαφύγωμεν, πάντοτε ἐν γέλῳτι καὶ ἀδιαφορίᾳ τὸν ἅπαντα τῆς ζωῆς ἡμῶν χρόνον διάγοντες; Ταλανίζων γὰρ ὁ Κύριος τοὺς γελῶντας καὶ μακαρίζων τοὺς πενθοῦντας, ἔλεγεν· οὐαὶ οἱ γελῶντες νῦν, ὅτι πενήθησθε καὶ κλαύσετε· καὶ μακάριοι οἱ πενθοῦντες νῦν, ὅτι αὐτοὶ παρακληθήσονται. Ἔως οὖν ἔχομεν καιρὸν, ἐπιστρέψωμεν ἐξ ὅλης τῆς καρδίας ἡμῶν πρὸς τὸν Θεόν, καὶ μετὰ κλαυθμοῦ καὶ κατανύξεως καὶ συντετριμμένης καρδίας δεηθῶμεν τοῦ Κυρίου, 338 καθὼς ὁ Προφήτης λέγει· δεῦτε προσκυνήσωμεν καὶ προσπέσωμεν αὐτῷ, καὶ κλαύσωμεν ἐναντίον Κυρίου τοῦ ποιήσαντος ἡμᾶς, ἵνα τῶν προειρημένων κακῶν ῥύσῃται ἡμᾶς καὶ ἀξιῶσῃ τῆς ἐπουρανίου αὐτοῦ βασιλείας. Ναί, ἀγαπητοί, προσπέσωμεν αὐτῷ μετὰ δακρύων, ἀναιδῶς αἰτούμενοι τὴν σωτηρίαν τῶν ψυχῶν ἡμῶν. Ὁφελεῖ τὰ δάκρυα ὧδε καὶ κατασβεννύει τὴν φλόγα τῆς ἁμαρτίας, καὶ ἐνταῦθα ἡμῶν ὄντων, καὶ πρὸς αὐτὸν ἐπιστρεφόντων· καὶ δέχεται καὶ προσίεται καὶ σώζει, καὶ τῶν αἰωνίων αὐτοῦ ἀγαθῶν ἀξιοῖ. Ἐκεῖ δὲ οὐκέτι, ἀλλὰ δικαιοκρασία καὶ ἀνταπόδοσις ἔργων. Νῦν μὲν γὰρ ἐνεργεῖ τὸ ὕδωρ τῶν δακρύων, τότε δὲ πῦρ τὰ ἔργα τῶν ἀνθρώπων δοκιμάζει. Ὡδε οὖν ἐνεργεῖ τὸ ταπεινοῦσθαι καὶ πενθεῖν, ἐκεῖ δὲ ἀπελθόντων ἀνόνητα γενήσεται τὰ δάκρυα ἡμῶν, καὶ ἀνοιμώξομεν καὶ κλαύσομεν πικρῶς καὶ βρῦξομεν τοὺς ὀδόντας, καὶ οὐδεὶς ὁ ἐλεῶν ἡμᾶς. Τί δὲ ἐγὼ ποιήσω ὁ ἀμελής καὶ χαῦνος καὶ ῥαθυμος, ταῦτα καὶ λέγων καὶ ἀκούων καὶ ἐτέρους πειρώμενος νουθετεῖν, ὁ πᾶσι τοῖς σαρκικοῖς φρονήμα 339 σιν ἐξακολουθῶν καὶ τοῖς πονηροῖς λογισμοῖς καταδουλωθεῖς; Οἴμοι, οἴμοι, ψυχὴ! Πῶς ἀμελεῖς τῆς σωτηρίας σου! Πῶς ἐξέδωκας ἑαυτὴν τῇ ματαιότητι καὶ ἐδέσμευσας σαυτὴν τοῖς γηϊνοῖς πράγμασι, μὴ λογιζομένη ὅτι μέλλεις παρίστασθαι τῷ φοβερῷ δικαστηρίῳ! Λάβε εἰς διάνοιάν σου τὴν φοβερὰν τοῦ Κυρίου παρουσίαν, τὸ φρικτὸν ἐκείνου δικαστήριον καὶ τὸν πύρινον ποταμόν. Ποταμὸς γάρ, φησί, πυρὸς πορεύεται πρὸ προσώπου αὐτοῦ· μύριαι μυριάδες παραστήκουσιν αὐτῷ καὶ χίλιαι χιλιάδες λειτουργοῦσιν αὐτόν· ὅπου οὐ μόνον τῶν ἔργων μέλλομεν ἀπαιτεῖσθαι δίκην, ἀλλὰ καὶ ἐνθυμήσεων καὶ ἐννοιῶν καρδίας· ὅπου πάντα γυμνὰ καὶ τετραχλισμένα· ὅπου οὐκ ἔνι προστάτην κτήσασθαι οὐδὲ δῶρα δοῦναι. Ποῦ κρύψομεν τότε, εἶπέ μοι, τὸ ἐνθύμημα καὶ τὰ ῥήματα καὶ τὰ πράγματα, ὅτε οἱ Ἅγιοι στεφανοῦνται· οἱ ἐν τῷ αἰῶνι τούτῳ θλιβέντες καὶ διωχθέντες, καὶ πάντα πόνον ὑπομείναντες καὶ νηστείας καὶ ἀγρυπνίας καὶ ψῦχος καὶ γυμνότητα καὶ καταποντισμούς, καὶ μυρίας θλίψεις καὶ ἀνάγκας ὑπομείναντες, καὶ πλανηθέντες ἐν ἐρημίαις καὶ ὄρεσι καὶ σπηλαίοις καὶ ταῖς ὄπαῖς τῆς 340 γῆς· οἱ πάντων τῶν προσκαίρων στερηθέντες, καὶ κακουχηθέντες· οἵτινες ἅπαξ ἀπηνήσαντο ἑαυτούς, καὶ τὸν σταυρὸν αὐτῶν βαστάζοντες τῷ Κυρίῳ ἠκολούθησαν, μηδὲν γήϊνον φρονήσαντες· οἱ ἐπὶ γῆς ἀναστραφέντες καὶ ἐν

οὐρανοῖς τὸ πολίτευμα κεκτημένοι· ὑπὲρ Χριστοῦ θανατούμενοι ὅλην τὴν ἡμέραν; Οὗτοι τῆς αἰωνίου ζωῆς ἀπολαύουσι καὶ τὸν τῆς ἀφθαρσίας ἀξιοῦνται στέφανον. Ἐγὼ δὲ καὶ οἱ ὅμοιοί μου, ἀναστραφέντες ἐν τούτῳ τῷ αἰῶνι, κατακρινόμενοι τοῖς προειρημένοις κολαστηρίοις παραπεμπόμεθα. Τί οὖν ἀμελοῦμεν; Τί ῥαθυμοῦμεν καὶ ἑαυτοὺς δεσμεύομεν τοῖς ματαίοις καὶ προσκαιροῖς πράγμασι; Τί ἡμᾶς ὠφελήσει ἢ κτῆσις τοῦ αἰῶνος τούτου; Οὐχὶ μᾶλλον ἡμᾶς κατακρίνει; Τί δὲ ἡ ἀνθρώπων δόξα συμβάλλεται ἡμῖν; Οὐχὶ χόρτου καῦσιν ἔχει τὴν ἐπαγγελίαν, τοῦ Προφήτου διαρρηθῆν βοῶντος, πᾶσα δόξα ἀνθρώπου ὡς ἄνθος χόρτου; Τί οὖν τοῖς τῆς ἀπάτης ἐξακολουθοῦμεν λογισμοῖς καὶ οὐκ ἀποδύομεν ἑαυτοὺς τῶν τοῦ κόσμου δεσμῶν καὶ τῶν λογισμῶν τῆς ἀπάτης; Εἶθε δὲ κἂν μέχρι τούτου ἦν τὸ δεινόν· ὅτι καὶ ταῦτα παράβασίς ἐστὶ καὶ κώλυμα τῶν τοῦ Θεοῦ ἐντολῶν καὶ ἀπιστίας τεκμήριον· τοῦ Κυρίου 341 λέγοντος· τί ὠφελήσει ἄνθρωπον, ἐὰν τὸν κόσμον ὅλον κερδήσῃ, καὶ ζημιωθῇ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ; Ποτὲ δὲ πάλιν λέγοντος· πῶς δύνασθε πιστεῦσαι, δόξαν παρὰ ἀλλήλων λαμβάνοντες, καὶ τὴν δόξαν τὴν παρὰ τοῦ μόνου Θεοῦ οὐ ζητεῖτε; Καὶ πάλιν τὴν ἀκτημοσύνην νομοθετῶν καὶ τῶν ὑλῶν ἡμᾶς ἀπαλλάττειν βουλόμενος, ἔλεγε· μὴ μεριμνήσητε τῇ ψυχῇ ὑμῶν τί φάγητε ἢ τί πίητε, μηδὲ τῷ σώματι ὑμῶν τί ἐνδύσησθε. Καὶ ὑπόδειγμα ἡμῖν παρήγαγε λέγων· οὐχὶ ἡ ψυχὴ πλεῖον ἐστὶ τῆς τροφῆς, καὶ τὸ σῶμα τοῦ ἐνδύματος; Καὶ πάλιν τῶν ὀρνίθων ἡμῖν καὶ τὸ τοῦ χόρτου ὑποδεικνὺς σαφέστερον ὑπόδειγμα, ἔλεγε· κατανοήσατε τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ, ὅτι οὔτε σπεύρουσιν, οὔτε θερίζουσιν, οὔτε συνάγουσιν εἰς ἀποθήκας, καὶ ὁ Πατὴρ ὑμῶν ὁ οὐράνιος τρέφει αὐτά. Οὐ πολλῶ μᾶλλον ὑμεῖς διαφέρετε τῶν πετεινῶν; Καὶ πάλιν· κατανοήσατε τὰ κρίνα τοῦ ἀγροῦ πῶς αὐξάνει· οὐ κοπιᾷ, οὐδὲ νήθει· λέγω δὲ ὑμῖν ὅτι οὐδὲ Σολομῶν ἐν πάσῃ τῇ δόξῃ αὐτοῦ περιεβάλετο ὡς ἐν τούτων. Εἰ δὲ τὸν χόρτον τοῦ ἀγροῦ, σήμερον ὄντα καὶ αὔριον εἰς κλίβανον βαλλόμενον, ὁ Θεὸς οὕτως ἀμφιέννυσι, πόσω μᾶλλον ὑμᾶς, ὀλιγόπιστοι; 342 Τεκμήριον οὖν, ὡς ἔφην, ἀπιστίας ἐστὶ τὸ δεσμεῖν ἡμᾶς ἐν αὐτοῖς τοῖς γηϊνοῖς πράγμασι. Καὶ εἶθε κἂν μέχρι τούτου ἡμῖν ἦν τὸ ἔγκλημα· νῦν δὲ καὶ δεινότεροις κακοῖς ἑαυτοὺς περιβάλλομεν καὶ ἐργολαβίας μεταδιώκομεν καὶ μυρία κακὰ ἐπινοοῦμεν καὶ πονηρίας διαφόρους, ἐν κακίᾳ καὶ φθόνῳ διάγοντες, ὑποκρίσει καὶ δόλῳ, κενοδοξία τε καὶ ὑπερηφανία. Καταλαλιὰν καὶ μῖσος καὶ τὰ τούτοις ὅμοια διαπράττομεν, δάκνοντες τὰ οἰκεῖα μέλη καὶ κατεσθίοντες· καὶ τὸ χαλεπώτερον, ὅτι ἐν τούτοις ὄντες τοῖς προειρημένοις κακοῖς, πολλάκις καὶ κριταὶ καθεζόμεθα τῶν λοιπῶν· καὶ τὰς ἰδίας ἀφέντες θρηνεῖν ἀμαρτίας, περιεργαζόμεθα τῶν ἐτέρων· καὶ τὰς ἑαυτῶν ἀφέντες δοκοὺς καὶ τυφλοὶ ὄντες ἐν τοῖς ἡμετέροις κακοῖς, τὰ μηδαμινὰ κάρφη τῶν ἀδελφῶν περιβλεπόμεθα, μὴ τιθέντες πρὸ ὀφθαλμῶν τὸν τοῦ Θεοῦ φόβον ἢ τὴν ἀπειλὴν τὴν ἠπειλημένην τοῖς κρίνουσι· τοῦ Κυρίου λέγοντος· μὴ καταδικάζετε, καὶ οὐ μὴ καταδικασθῆτε· ᾧ γάρ, φησί, κρίματι κρίνετε, κριθήσεσθε, καὶ ᾧ μέτρῳ μετρεῖτε, ἀντιμετρηθήσεται ὑμῖν. 343 Ἀνανήψωμεν, ἀγαπητοί, καὶ μὴ ἑαυτοὺς ὑπευθύνους ποιήσωμεν τῇ κρίσει καὶ τῇ καταδίκῃ τῇ ὑπὸ τοῦ Κυρίου κειμένη τοῖς κρίνουσιν ἀκαίρως καὶ ἀδίκως καταδικάζουσι. Καὶ πάλιν τοῦ Κυρίου παραγγέλλοντος· ἀγαπᾶτε τοὺς ἐχθροὺς ὑμῶν, δέον ἡμᾶς πενθεῖν, ὅτι τοσοῦτον ἀπεσχίκαμεν τῶν ἐντολῶν τοῦ Θεοῦ καὶ ἐναβρυνόμεθα ὡς τὰ μέγιστα κατορθοῦντες· τοσοῦτον δὲ ἀπέχομεν τοῦ ἀγαπᾶν τοὺς ἐχθρούς, ὥστε καὶ τοὺς ἀγαπῶντας ἀποστρέφειν καὶ μισεῖν. Ὅταν γὰρ τοὺς οὐδὲν ἠδίκηκότας λοιδοροῦμεν, καὶ κατασκώπτομεν αὐτούς, ὥστε καὶ τὴν δόξαν αὐτῶν καθελεῖν, τῶν πάντων μισούντων καὶ ἐχθραίνοντων ἐστὶν ἀπόδειξις. Ἐννόησον γὰρ πόσης θηριωδίας ἐστὶν ἀπόδειξις, τὸν οὐκ ἀδικοῦντα ἀλλὰ μᾶλλον καὶ εὐεργετοῦντά σε λοιδορεῖν. Τίς οὖν ἡμῖν ἀπολογίας λόγος ὑπάρξειεν, οὕτως ἐξεναντίας ἀνθισταμένοις ταῖς τοῦ Κυρίου ἐντολαῖς; Πανταχοῦ γὰρ τὴν ἀγάπην νομοθετεῖ ἡμῖν· λέγει γάρ· ἀγαπᾶτε

ἀλλήλους, καθὼς ἐγὼ ἠγάπησα ὑμᾶς. Ἡμεῖς οὖν τοῦ μίσους ἐσμὲν πληρούμενοι. Ταῦτα δὲ ποιεῖ ἡμᾶς ἔχειν ἢ τοῦ κόσμου ἀπάτη· κατὰ κρά 344 τος γὰρ ἡμᾶς ἔχει τῶν παθῶν ἢ ῥίζα, τουτέστιν ἢ φιλαργυρία. Ἀμήχανον γὰρ χρήμασι συνυπάρξαι ἀγάπην· πῶς γὰρ δυνατόν; Ἀντιποιοῦμενος γὰρ τοιούτων μισεῖ τὸν ἀδελφόν, ζητῶν αὐτοῦ ἀφελέσθαι τι, ἢ τὸν ἀγρὸν αὐτοῦ ὀρεγόμενος, ἢ τὴν οἰκίαν ἀφελέσθαι σπουδάζων τοῦ πλησίον, ἢ τοὺς βόας αὐτοῦ, ἢ τὰ κτήνη αὐτοῦ, ἢ πάντα ὅσα ἐστὶν αὐτῷ, σὺν τούτοις δὲ πολλάκις καὶ αὐτὴν τὴν ζωὴν ἀφελέσθαι πειρᾶται. Δεῦτε οὖν, ἀδελφοί, ἐκκόψωμεν τὴν φιλαργυρίαν ἀφ' ἡμῶν, τὴν τῶν πάντων κακῶν ῥίζαν, καὶ φυτεύσωμεν ἐν ἑαυτοῖς τὴν ἀγάπην, τὴν πασῶν τῶν ἀρετῶν πρόξενον. Ἀπαριθμούμενος γὰρ ὁ Ἀπόστολος τοὺς καρπούς τοῦ Πνεύματος, καὶ θέλων δεῖξαι τὸ μέγιστον δῶρον, τὴν ἀγάπην, ἔλεγεν· ὁ καρπὸς τοῦ Πνεύματός ἐστιν ἀγάπη, χαρὰ, εἰρήνη, μακροθυμία, χρηστότης, ἀγαθωσύνη, πίστις, πραότης, ἐγκράτεια· καὶ πάλιν λέγει· μένει πίστις, ἐλπίς, ἀγάπη, τὰ τρία ταῦτα· μείζων δὲ πάντων ἡ ἀγάπη. Πάντα γὰρ καταργεῖσθαι ἔφησε, καὶ γλώσσας καὶ προφητείας, πίστιν δὲ καὶ ἐλπίδα καὶ ἀγάπην εἴρηκε μένειν εἰς 345 τὸν αἰῶνα. Τὰ δὲ πάλιν σαρκικὰ φρονήματα ὑπὸ τῆς φιλαργυρίας φυόμενα ἐστί, φησί, ταῦτα· πορνεῖαι, ἀκαθαρσίαι, ἀσέλγεια, εἰδωλολατρίαι, φαρμακεῖαι, ἔχθραι, ζῆλος, θυμοί, ἐρίθαι, διχοστασίαι, καταλαλιά, ἔρις, φθόνοι, μέθαι, κῶμοι καὶ τὰ ὅμοια τούτοις. Τοῖς δὲ ταῦτα ἐργαζομένοις τὴν ἔκπτωσιν τῆς τοῦ Θεοῦ βασιλείας ἠπέιλησε. Φύγωμεν οὖν, ἀγαπητοί, ταύτας τὰς πονηρὰς πράξεις τὰς ὑπὸ τῆς φιλαργυρίας συνισταμένας, ἵνα μὴ τῆς βασιλείας ἀποπέσωμεν. Ἀποθώμεθα οὖν τὸ βαρὺ φορτίον τῶν τοῦ κόσμου φροντίδων, καὶ τὸν χρηστὸν ζυγὸν τοῦ Κυρίου ὑποβῶμεν, καὶ τὸ ἕλαφρόν αὐτοῦ φορτίον βαστάζωμεν, καὶ προσέλθωμεν αὐτῷ ἐν καθαρᾷ καρδίᾳ, ἵνα ἡμᾶς εἰς αἰῶνα αἰῶνων ἀναπαύσῃ· αὐτὸς γὰρ εἴρηκε· δεῦτε πρὸς με πάντες οἱ κοπιῶντες καὶ πεφορτισμένοι, κἀγὼ ἀναπαύσω ὑμᾶς. Ἄρατε τὸν ζυγὸν μου ἐφ' ὑμᾶς, καὶ μάθετε ἀπ' ἐμοῦ ὅτι πρᾶξός εἰμι καὶ ταπεινὸς τῇ καρδίᾳ, καὶ εὐρήσετε ἀνάπαυσιν ταῖς ψυχαῖς ὑμῶν. Οὐδὲν γὰρ ἡμᾶς ὠφελήσει τοῦ αἰῶνος τούτου ἢ μέριμνα, ἀλλὰ μᾶλλον καὶ κατακρίνει, καὶ τὴν γέενναν προξενεῖ· οὐδεὶς γὰρ ἀγαπῶν χρυσίον δύναται σωθῆναι. Ἐκ ταύτης 346 γὰρ τῆς πονηρᾶς ἐπιθυμίας ὁ Ἰούδας τὸν Κύριον παρέδωκε, καὶ ἀγχόνη ἐχρήσατο. Ἐκ ταύτης καὶ Γιεζὶ ἐλεπρώθη παρακούσας τοῦ προφήτου Ἐλισσαίου· καὶ τῶν τοῦ Νεεμᾶν ἐπιθυμήσας χρημάτων τὴν τούτου λέπραν ἐκληρονόμησεν· ὅτι ἐστὶν ὑπόδειγμα ἁμαρτιῶν. Ἐκ ταύτης τὸ τῶν Ἰουδαίων γένος ἐτράπη πρὸς ἀσέβειαν, καὶ μόσχον χωνευτὸν ἐθεολόγησεν. Ἐκ ταύτης Ἀνανίας καὶ Σαπφείρα τὸν αἰφνίδιον θάνατον ὑπέστησαν, νοσφισάμενοι ἀπὸ τῆς τιμῆς τοῦ χωρίου. Διὰ ταύτης τὸ ψεῦδος ὀχυροῦται καὶ ἡ ἀλήθεια ἐπιγράφεται. Διὰ ταύτης ὁ δόλος ἐπινενόηται. Ὑπὸ ταύτης ὁ φθόνος αὐξάνεται καὶ κακία πληθύνεται. Διὰ ταύτης οἱ πόλεμοι καὶ φόνοι ἄδικοι καὶ σφαγαὶ κατ' ἀλλήλων ἐπινενόηται. Καὶ τί ἅπαντα τὰ τῆς πικρᾶς ῥίζης κακὰ διηγείσθαι, ὅπουγε καὶ αὐτὸν τὸν Δεσπότην καὶ Κύριον Ἰησοῦν Χριστὸν διὰ ταύτης πιπράσαι παρεσκεύασε; Μὴ οὖν ἐξακολουθήσωμεν αὐτῇ, ἵνα μὴ τοῖς προειρημένοις κακοῖς περιπέσωμεν· ἀποδέδεικται γὰρ ὅτι πάσης κακίας εὐρέτις ἢ φιλαργυρία ὑπάρχει· ἥς τινες ὀρεγόμενοι ἐπλανήθησαν εἰς ματαιοπονίαν καὶ ἑαυτοὺς περιέπειραν ὀδύναις πολλαῖς, καθὼς εἶπεν ὁ Ἀπόστολος. Καὶ ταῦτα μὲν πράττειν ἀνθρώπους δεθέν 347 τας τῇ τοῦ βίου φροντίδι ἀφόρητον, τοῖς ἔχουσιν ἀνάγκην πολλάκις ἢ διὰ γυναῖκας ἢ τέκνα ταύτης ἀντιποιεῖσθαι. Τούτοις οὖν ἔσθ' ὅτε συγγνώμη τις κἂν ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων γίνεται· ἡμεῖς δὲ οἱ σταυροῦν ἑαυτοὺς νομίζοντες καὶ τὸ ἀγγελικὸν σχῆμα ἀναλαμβάνοντες καὶ τὴν ἐκείνων μιμεῖσθαι πολιτείαν ὀφείλοντες καὶ τὰς ἐντολὰς εἰληφότες πάσης τῆς τοῦ κόσμου ματαιότητος καταφρονεῖν, τουτέστι βιωτικῶν, οὐς καὶ κοσμικοὺς καλοῦμεν· ἡμεῖς δὲ ἤθην τὴν οὐράνιον πολιτείαν μετιόντες πλεῖον αὐτῶν ταῖς ὕλαις ἐδέθημεν, καὶ τὸν οὐρανὸν

ἀφέντες τῇ γῇ προστεθείκαμεν καὶ ἑαυτοὺς δεσμεύομεν τοῖς κοσμικοῖς ἀθύρμασι. Καὶ ποίαν ἔξομεν ἀπολογίαὶν ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς κρίσεως, δῆθεν ἀναχωρήσαντες τῶν τοῦ κόσμου φροντίδων, καὶ γονεῖς καὶ ἀδελφούς καὶ ἀδελφὰς καὶ οἶκον καὶ οἰκέτας καὶ τὴν λοιπὴν κτῆσιν καταλείψαντες, πάλιν διὰ ταύτης τῆς πονηρᾶς ῥίζης λεληθότες ἐπὶ τὰ αὐτὰ ἐπιστρέφομεν, καὶ πλέον, ὃ προεῖρηται, τῶν βιωτικῶν ταῦτα μεταδιώκομεν, καὶ λοιπὸν ἐκ τούτων καὶ εἰς τὰ προειρημένα πάθη τῆς κακίας περιπίπτομεν, καὶ συκοφαντίας ἐπινοοῦμεν, καὶ τὴν τρυ 348 φὴν καὶ τὴν ἀνάπαυσιν ἐπιζητοῦμεν, καὶ διὰ πολλῶν ὁδῶν εἰς τὴν κάμινον τῆς γεέννης κατασπεύδομεν εἰσελθεῖν καὶ τὸ αἰώνιον πῦρ ἑαυτοῖς πορίσασθαι; Τοῦ Κυρίου εἰπόντος ὅτι στενὴ ἡ πύλη καὶ τεθλιμμένη ἡ ὁδὸς ἢ ἀπάγουσα εἰς τὴν ζωὴν, ἡμεῖς δὲ ταύτην ἀφέντες τῷ τῆς ἀπωλείας πλάτει ἑαυτοὺς ἐκδίδομεν. Καὶ πάλιν εἰπόντος αὐτοῦ, ἐν τῷ κόσμῳ θλίψιν ἔξετε, τὴν ἀνάπαυσιν ἐπιζητοῦμεν. Τί οὖν ἀπολογησόμεθα τῷ ταῦτα ἡμῖν νομοθετήσαντι; Τί αὐτῷ ἐροῦμεν ἐν τῇ τῆς κρίσεως ἡμέρᾳ; Τὴν τῶν πραγμάτων φροντίδα προβαλλόμεθα; Ἀλλὰ προεῖπεν ὅτι οὐδὲν ὠφελεῖται ἄνθρωπος, ἐὰν κερδήσῃ ὅλον τὸν κόσμον καὶ ζημιωθῇ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ. Ἦ τί δώσει ἄνθρωπος ἀντάλλαγμα τῆς ψυχῆς αὐτοῦ; Τί δὲ ἡμᾶς ὠφελήσει πρόσκαιρος ἀνάπαυσις; Οὐχὶ τὸ σκότος ἡμῖν προξενήσει καὶ τὸν σκώληκα τὸν ἀκοίμητον καὶ τὸν βρυγμὸν τῶν ὀδόντων, καὶ μετὰ τῶν πόρνων καὶ πάντων τῶν ἐν ἀσελγείᾳ ζησάντων κατατάξει ἡμᾶς; Λοιπὸν γὰρ ἀνάγκη ἐκ τῆς ἀτόπου ταύτης τρυφῆς καὶ τῆς ἀνέσεως καὶ εἰς τοὺς τῆς ἀκολασίας περιπίπτειν ἡμᾶς λογισμούς. Ὡσπερ γὰρ πῦρ ἄνευ ξύλων καὶ τῆς λοιπῆς ὕλης οὐ δύναται καίεσθαι, οὕτως καὶ ἡ ἀσθενὴς ἡμῶν καὶ ἐπίβουλος σὰρξ, ἐὰν 349 μὴ βαρῆται τῷ κόρῳ, οὐκ ἐξάπτεται εἰς ἐπιθυμίαν, ἀλλὰ μένει ἡρεμοῦσα καὶ τῷ τοῦ Κυρίου θελήματι πειθομένη. Διὰ τοῦτο οἱ Ἅγιοι πᾶσαν τὴν πρόσκαιρον ἀνάπαυσιν ἐμίσησαν, καὶ πρὸς οὐδὲν τῶν τοῦ κόσμου πραγμάτων ἠνέσχοντο, ἀλλ' ἐν στενοχωρίαις καὶ νηστείαις καὶ ἀγρυπνίαις καὶ ταῖς λοιπαῖς σκληραγωγίαις τὸν πάντα χρόνον τῆς ζωῆς αὐτῶν ἐτέλεσαν. Διὰ τοῦτο καὶ τῆς τῶν οὐρανῶν βασιλείας ἠξιώθησαν καὶ εἰς αἰῶνα αἰῶνος ἀναπαύονται. Διό, παρακαλῶ, τούτων καὶ ἡμεῖς μιμηταὶ γενώμεθα, ζηλοῦντες αὐτῶν τὰς ἀρετάς, τουτέστι τὴν εἰς τὸν Θεὸν καὶ τὸν πλησίον ἀγάπην, τὴν ταπεινοφροσύνην, τὴν πραότητα, τὴν ἐγκράτειαν, τὴν ὑπομονήν, τὴν εὐχήν, τὴν ἀκτημοσύνην, τὴν ἀκακίαν, τὸ ἀόργητον, τὸ ἀμνησικακόν, τὸ ἀτάραχον, τὸ ἄδολον, τὸ ἀκενόδοξον, τὸ ἀπερίσπαστον ἦθος, τὸ ἀμέριμον, τὸ ἄοκνον ἐν ταῖς προσευχαῖς καὶ εἰς πᾶν ἔργον ἀγαθόν, τὸ ἐτοιμὸς εἶναι πρὸς πάντα κίνδυνον καὶ πειρασμόν, τὸ ἐπεικὲς αὐτῶν, τὸ συμπαθὲς, τὸ εὐσπλαγχνον· ἵνα διὰ τούτων πάντων τῶν καλῶν ἔργων σὺν αὐτοῖς καὶ τῶν αἰώνιων ἀγαθῶν ἀπολαύσωμεν. Ναί, ἀγαπητοί· ναί, πατέρες καὶ ἀδελφοί, μὴ ἀμελήσωμεν· σπουδάσωμεν ἐκλυτρώσαι ἑαυτοὺς ἀπὸ τῶν τοῦ κόσμου δεσμῶν καὶ μετὰ τῶν καλῶς 350 ἀγωνισαμένων Ἁγίων καὶ τῶν νῦν ἀγωνιζομένων στεφανωθῆναι παρὰ τοῦ Σωτῆρος. Ἀποταξώμεθα οὖν πάσαις ταῖς τῆς σαρκὸς φρονήσεσι, διότι ἐχθροὺς ἡμᾶς καθιστᾷ τοῦ Θεοῦ· τὸ γὰρ φρόνημα, φησί, τῆς σαρκὸς ἔχθρα εἰς Θεόν· τῷ γὰρ νόμῳ τοῦ Θεοῦ οὐχ ὑποτάσσεται. Μισήσωμεν τὴν τοῦ κόσμου φιλίαν, διότι καὶ αὕτη ἐχθροὺς ἡμᾶς ποιεῖ τοῦ Θεοῦ. Ὅς ἄν, φησί, βουληθῇ φίλος εἶναι τοῦ κόσμου, ἐχθρὸς τοῦ Θεοῦ καθίσταται. Ἀπορρίψωμεν τὸ τοῦ κόσμου βάρος καὶ βαστάζωμεν τὸν σταυρὸν ἡμῶν καὶ ἀκολουθήσωμεν τὸν σταυρὸν τοῦ Κυρίου. Μὴ ἐκκλίνωμεν ταύτης τῆς καλῆς ὁδοῦ, δεξιὰς ἢ ἀριστεράς. Αὐτὸς γὰρ ἐστὶν ἡ ὁδὸς Ἰησοῦς Χριστός, ὃ λέγων· ἐγὼ εἰμι ἡ ὁδὸς καὶ ἡ ἀλήθεια καὶ ἡ ζωὴ. Ταύτην οὖν βαδίσωμεν τὴν ὁδὸν τὴν στενὴν καὶ τεθλιμμένην, ἵνα τὴν αἰώνιον ζωὴν ἀπολαύσωμεν, ἣτις ἐστὶν ὁ Χριστός. Πάντες γὰρ οἱ δίκαιοι διὰ 351 ταύτης παρῆλθον. Διὸ καὶ ὁ Προφήτης λέγει· πολλὰ αἰ θλίψεις τῶν δικαίων. Εἰ οὖν οἱ Ἅγιοι διὰ πολλῶν θλίψεων τὴν τῶν οὐρανῶν βασιλείαν κληρονομοῦσιν, ἡμεῖς ἐν ἀνομίαις

καὶ ἐν ἀναπαύσεσι καὶ τρυφῇ καὶ κοσμικῶν πραγμάτων φορτίῳ βαρούμενοι, ταύτην προσδοκῶμεν ἀπολήψεσθαι; Καὶ πῶς δυνατόν; Ὡσπερ γὰρ διὰ στενῆς πάνυ ὁδοῦ καὶ κρημνώδους φορτίον βαστάζων τις οὐ δύναται διαβῆναι, κωλύεται γὰρ ὑπὸ τῆς στενότητος, οὕτω δὴ καὶ ὁ φορτισθεὶς τοῖς τοῦ κόσμου πράγμασι δυσχεραίνει αὐτὴν φθάσαι εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν. Τὸ δυσχερὲς γὰρ τῆς σωτηρίας τῶν πολυκτημόνων ὁ Κύριος δηλῶν, καὶ τὴν τελείαν ἡμῖν ὑποδεικνύς μεγαλοψυχίαν, ἔλεγε· πῶς δυσκόλως οἱ τὰ χρήματα ἔχοντες εἰσελεύσονται εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν! Ὅτε γὰρ προῆλθεν ὁ νεανίσκος ἐκεῖνος τῷ Κυρίῳ ἐρωτῶν περὶ τῆς αἰωνίου ζωῆς, λέγων· διδάσκαλε ἀγαθέ, τί ἀγαθὸν ποιήσω, ἵνα ἔχω ζωὴν αἰώνιον; Ἔφη αὐτῷ ὁ Κύριος· τὰς ἐντολὰς οἶδας· τὸ οὐ φονεύσεις, οὐ μοιχεύσεις, οὐ κλέψεις, οὐκ ἐπιορκήσεις, οὐ ψευδομαρτυρήσεις, τίμα τὸν πατέρα σου καὶ τὴν μητέρα σου. Εἰπόντος δὲ ἐκείνου· ταῦτα πάντα ἐφυλαξάμην ἐκ νεότητός μου· τί ἔτι ὑστερῶ; Καὶ 352 θέλων ὁ Κύριος δεῖξαι ὅτι οὔτε ἐκεῖνα, ἃ ἔδειξεν, ἐφύλαξεν, ἔφη αὐτῷ· εἰ θέλεις τέλειος εἶναι, πώλησόν σου τὰ υπάρχοντα καὶ δός πτωχοῖς, καὶ ἔξεις θησαυρὸν ἐν οὐρανοῖς, καὶ δεῦρο ἀκολουθεῖ μοι. Ὁ δὲ τῷ βάρει τῶν κτημάτων ἀγχόμενος, τῇ ἐπιθυμίᾳ δεθεὶς καὶ διὰ ταῦτα ὑπὸ λύπης κεντούμενος, οὐκ ἠβουλήθη ἀκόλουθος τοῦ Κυρίου γενέσθαι, οὐδὲ τὸν θησαυρὸν ἠθέλησε τὸν οὐράνιον κτήσασθαι, ἀλλ' ἀπῆλθε λυπούμενος· καὶ τὴν αἰτίαν δὲ τιθεὶς ὁ Εὐαγγελιστὴς λέγει· ἦν γὰρ ἔχων κτήματα πολλά. Ὅρατε, ἀγαπητοί, πόσων κατορθωμάτων ἐμπόδιον ἢ πολυκτημοσύνη γεγένηται, καὶ οὐκ εἶασεν αὐτὸν ἀκόλουθον γενέσθαι τοῦ Κυρίου, ἀλλὰ καὶ ἃ ἐδόκει κατορθοῦν, ἢ πολλὴ κτήσις ἠχρείωσε. Διὰ τοῦτο πάλιν ὁ Κύριος ἔλεγεν· εὐκοπώτερόν ἐστι κάμηλον διὰ τρυμαλιᾶς ῥαφίδος εἰσελθεῖν ἢ πλοῦσιον εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν. Τί οὖν τοῦτο τὸ κώλυμα οὐ περιαιροῦμεν ἀφ' ἑαυτῶν, καὶ λαμβάνομεν τὸν σταυρὸν ἡμῶν, καὶ ἀκολουθοῦμεν τῷ Σωτῆρι, μὴ βλέποντες εἰς τὰ ὀπίσω, ὥσπερ ἡ γυνὴ τοῦ Λῶτ, ἣτις ἔστηκεν ὑπόδειγμα ἀπιστίας 353 στήλη ἀλὸς ἕως τῆς σήμερον; Καὶ ὁ Κύριός φησι· οὐδεὶς ἐπιβαλὼν τὴν χεῖρα αὐτοῦ ἐπ' ἄροτρον καὶ βλέπων εἰς τὰ ὀπίσω εὐθετός ἐστιν εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν. Τὸ δὲ βλέπειν εἰς τὰ ὀπίσω οὐδὲν ἕτερόν ἐστιν ἢ τὸ στραφῆναι εἰς τὰ τοῦ κόσμου πράγματα, καὶ ἃ ἐδόξαμεν καταλύειν, διὰ τὴν πρόσκαιρον ἀνάπαυσιν οἰκοδομοῦμεν, πανταχόθεν ἑαυτοὺς παραβάτας συνιστῶντες, ὡς φησιν ἀπόστολος Παῦλος· εἰ γάρ, ἃ κατέλυσα, ταῦτα πάλιν οἰκοδομῶ, παραβάτην ἑμαυτὸν συνίστημι. Τί οὖν δοκοῦμεν, ὅτι παραβαίνοντες αὐτοῦ τὰς ἐντολὰς τῆς βασιλείας ἀξιοθῆναι ἔχομεν, καὶ οὐχὶ μᾶλλον κατακρινόμεθα εἰς τὴν γέενναν τοῦ πυρός; Δεῦτε οὖν, ἀγαπητοί, ὡς ἔτι καιρὸς ὑπάρχει σωτηρίας, σπουδάσωμεν ἀποθέσθαι πᾶσαν ῥυπαρίαν καὶ πᾶσαν κακίαν, καὶ ἀγωνισώμεθα τὸν καλὸν ἀγῶνα, ἵνα τῆς αἰωνίου ζωῆς ἐπιλαβώμεθα, εἰς ἣν καὶ ἐκλήθημεν, καὶ ὡμολογήσαμεν τὴν καλὴν ὁμολογίαν, εἰληφότες τὸ τῆς ἀγιωσύνης σχῆμα. Ἀξίως οὖν περιπατήσωμεν τῆς κλήσεως ταύτης, καὶ μετὰ πάσης ταπεινοφροσύνης καὶ μακροθυμίας ἀνεχώμεθα ἀλλήλων ἐν τῇ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἀγάπῃ, 354 καὶ σπουδάσωμεν τηρεῖν τὴν ἐνότητα τοῦ Πνεύματος ἐν <τῷ> συνδέσμῳ τῆς εἰρήνης. Μηδὲν κατὰ ἐρίθειαν ἢ κενοδοξίαν ποιήσωμεν. Μὴ φύη ἐν ἡμῖν ῥίζα πικρίας, μηδὲ δουλώσωμεν ἑαυτοὺς τοῖς πονηροῖς πάθεσι, τουτέστι τῇ γαστριμαργίᾳ, ἣτις ἐστὶ μήτηρ ἀκολασίας. Μηδεὶς ἡμῶν τὸν Ἡσαῦ μιμείσθω, ὅστις κόπρον ἐντέρων ἀγαπήσας τὰ πρωτοτόκια αὐτοῦ ἀπέδοτο, θεὸν τὴν κοιλίαν αὐτοῦ λογισάμενος. Τὰ γὰρ τῷ Θεῷ ἀφιερωθέντα, ταῦτα τῇ γαστριμαργίᾳ προέδωκε, βεβηλωθεὶς ἐν τούτοις καὶ τοῦ Θεοῦ ἀλλότριος γενόμενος. Μὴ οὖν ὁμοιωθῶμεν αὐτῷ, ὅστις πόρνος καὶ βέβηλος ὑπὸ τοῦ Ἀποστόλου ὠνομάσθη. Φησὶ γάρ, οὐδεὶς πόρνος ἢ βέβηλος ὡς Ἡσαῦ, ἀλλὰ τὸν ἀπλοῦν καὶ ἄκακον τοῦ Ἰακώβ ζηλώσωμεν βίον, ἵνα σὺν αὐτῷ τὴν εὐλογίαν κληρονομήσωμεν· ἦν γάρ, φησί, Ἰακώβ ὡς ἄπλαστος, οἰκῶν ἐν οἰκίᾳ. Ναὶ οὖν, ἀγαπητοί, μὴ ἀμελήσωμεν τῶν ψυχῶν ἡμῶν, ὅτι

οὐδέν ἐστιν ἀντάλλαγμα ψυχῆς. Προθύμως ὑπομείνωμεν τοὺς πειρασμοὺς καὶ πᾶσαν θλίψιν καὶ στενοχωρίαν. Καταδαμάσωμεν τὸ σῶμα δουλαγωγοῦντες αὐτὸ ἐν νηστείαις 355 ἀκροτάταις καὶ ὀλονύκτοις ἀγρυπνίαις· ἐν χαμοκοιτίαις καὶ κόποις καὶ τῇ λοιπῇ σκληραγωγίᾳ, ἵνα ἡ ψυχὴ ἡμῶν ἀνανεοῦται ἡμέρα καὶ ἡμέρα. Λέγει γὰρ Παῦλος ὁ ἀπόστολος· ὅσον ἡμῶν ὁ ἔξω ἄνθρωπος διαφθείρεται, τοσοῦτον ὁ ἔσω ἀνακαινοῦται ἡμέραν ἐξ ἡμέρας. Καὶ πάλιν λέγει· τὸ γὰρ παραυτίκα τῶν θλίψεων ἐλαφρὸν αἰώνιον δόξαν κατεργάζεται, μὴ σκοποῦντων ἡμῶν τὰ βλεπόμενα, ἀλλὰ τὰ μὴ βλεπόμενα· τὰ γὰρ βλεπόμενα πρόσκαιρα, τὰ δὲ μὴ βλεπόμενα αἰώνια. Τὴν τῶν αἰώνιων οὖν ἐπιποθήσωμεν κτήσιν. Λάβωμεν εἰς ἔννοιαν τοὺς Ἁγίους. Δοκιμάσωμεν τὰς τούτων ἀρετὰς καὶ ζηλώσωμεν, καὶ τοῖς ἐκείνων ἴχνεσι πόθῳ ψυχῆς ἀκολουθήσωμεν. Τίς αὐτῶν ἐν ἀναπαύσει τὸν παρόντα διήλθε βίον, καὶ οὐ μᾶλλον διὰ πειρασμῶν καὶ θλίψεων καὶ ὀδυνῶν τὸν παρόντα καιρὸν τῆς ζωῆς αὐτοῦ διετέλεσε; Διὰ τοῦτο, ὡς προεῖπον, τὸν βίον αὐτῶν ἐγγράφως ἡμῖν παρέδωκεν ὁ Κύριος, οὐχ ἵνα μόνον θαυμάζωμεν αὐτοὺς καὶ ἐπαινῶμεν, ἀλλ' ἵνα πρὸς τὸν ἐκείνων βίον τὴν καλὴν πολιτείαν σπουδάσωμεν κτήσασθαι. 356 Λάβωμεν τὴν τῶν ἀγαθῶν ἀπαρχὴν τὸν Ἄβελ, τὸ ἀρνίον τὸ ἄκακον, τὸν εὐάρεστα δῶρα τῷ Θεῷ προσκομίσαντα, τὸν οὐδὲν ἄδικον διαπραξάμενον, μόνον δι' ἀρετὴν καὶ τὸ εὐαρεστεῖν τῷ Θεῷ φθονηθέντα, καὶ ὑπὸ ἀδελφικῆς χειρὸς θανατωθέντα, οὐδὲν ἔχοντα μετ' αὐτοῦ καταγνώσεως ἄξιον ἐπὶ τὸ διεγείρει ἐκείνον τὸν ἀσεβῆ θυμόν· ἀλλ' ὡσπερ εἴρηται, διὰ τὴν ἀρετὴν φθονηθεὶς θάνατον ὑπέμεινε, ὡς τύπος γενόμενος τοῦ Δεσπότη Χριστοῦ εἰς αἰῶνα αἰῶνος ἀναπαύεται. Οἱ δὲ τούτου γονεῖς, οἱ πρωτόπλαστοι, οἱ ταῖς ἀχράντοις χερσὶ τοῦ Πλάστου καὶ Θεοῦ πλασθέντες, τῆς τοῦ παραδείσου πολλῆς τρυφῆς ἀπολαύοντες, τῆς τοῦ ποιήσαντος αὐτοὺς παρακούσαντες ἐντολῆς, καὶ τὴν τοῦ ἀπατεῶνος δεξάμενοι συμβουλίαν, καὶ τῇ τέρψει τῆς ἀπάτης μετέχοντες, ἐξεβλήθησαν τοῦ παραδείσου. Εἶδες πόσον ἡ ἀνάπαυσις καὶ τρυφὴ προσήνεγκεν αὐτοῖς βλάβος, καὶ ἰσοθειᾶν αὐτοῖς φαντασθῆναι παρεσκεύασεν; Οὐδὲν γὰρ οὕτω πρὸς ἄνεσιν ἄχρη 357 στον τῷ τῶν ἀνθρώπων γένει· ἡ δὲ θλίψις καὶ ἡ ἔνδεια καὶ οἱ διάφοροι πειρασμοὶ λαμπροὺς καὶ μακαρίους ἀπεργάζονται τοὺς ὑπομένοντας. Θέλεις δὲ ἰδεῖν καὶ τὸν Νῶε διὰ πόσων πειρασμῶν καὶ θλίψεων διήλθε τὸν παρόντα βίον; Λέγει ἡ Γραφή· Νῶε δὲ εὐηρέστησε τῷ Θεῷ· ἵνα μάθωμεν ὅτι οἱ ἀληθῶς τῷ Θεῷ εὐαρεστοῦντες, οὗτοι καὶ πειρασμοῖς καὶ διαφόροις θλίψεσιν ἐγυμνάσθησαν καὶ γυμνάζονται, ἵνα καθαρώτεροι ἀναφανῶσιν, ὡς χρυσὸς ἐν χωνευτηρίῳ βαλλόμενος. Τίς δὲ ἰκανὸς τὰς τοῦ Νῶε θλίψεις καὶ πειρασμοὺς διηγῆσασθαι δυνηθῆ, ὅτι εἰς τοσαῦτα πλήθη μόνος ἦν τὸ τοῦ Θεοῦ θέλημα ποιῶν, καὶ πάντας ἐθεώρει ἐκκλίναντας ἀπὸ Θεοῦ, καὶ ἐνουθέτει αὐτούς, καὶ πολλὰ παραινῶν ἐπιστρέφειν, ὡς λῆρος αὐτοῖς ἐνομίζετο; Καὶ κατασκευάζοντος αὐτοῦ κιβωτόν, πόσοι ὄνειδισμοὶ καὶ σκώμματα; Καὶ ἐν τούτοις οὐκ ἠγανάκτει, ἀλλ' ἔμεινε παρακαλῶν αὐτούς, καὶ τοῖς τοσοῦτοις ἔτεσι καταπτύεσθαι καὶ μισεῖσθαι ὑπὸ πάντων, τῷ θεωρεῖν αὐτοὺς οὕτω κατακρημνιζομένους ταῖς ἀμαρτίαις. Ὀλίγον σοι φαίνεται τοῦτο; Τίς δὲ εἴποι τὰς μετὰ τὸν κατακλυσμόν ταλαι 358 πωρίας, τὸ μετὰ τοσοῦτων θηρίων καὶ ἔρπετων καὶ πετεινῶν ἐνιαυτὸν ὅλον ἐν ἐκείνῃ τῇ στενοχωρίᾳ διάγειν, τὸν κλύδωνα ἐκείνον τὸν ἀφόρητον, τὴν τῶν κυμάτων ζάλην, τῶν βροντῶν καὶ τῶν ὑδάτων τὸν ἦχον; Νομίζομεν ταῦτα ὀλίγα εἶναι; Τί δὲ μετὰ τὸ παῦσαι τὸν κατακλυσμόν; Τίς ἀριθμήσει τὰς θλίψεις ἐκείνας; Θεωρεῖν τὴν παντελεῆ ἐρήμωσιν τῆς γῆς καὶ τὴν ἐξάλειψιν τοῦ γένους τῶν ἀνθρώπων; Πότε αὐτῷ στενοχωρία ἔλιπεν ἢ κλαυθμὸς; Τί δὲ ἡ τοῦ Χάμ, τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, ἀφροσύνη, ὅτε τὴν τοῦ πατρὸς γύμνωσιν κατεγέλασε; Πόση θλίψις; Οὕτω γὰρ αὐτὸν τὸ πρᾶγμα ἐκίνησεν ἐκεῖνο τὸ ἀναιδές, ὥστε τῶν ἐξ αὐτοῦ ἐξεληθόντων δουλείαν καταδικάσαι. Διό, ἵνα μὴ τὸν λόγον μηκύνωμεν, ταῦτα παρήμι. Ὡσπερ, εἴ τις θελήσει πάσας τὰς θλίψεις αὐτοῦ

διηγείσθαι, ἐπιλείψει αὐτῷ ὁ χρόνος. Καὶ ἐν τούτοις πᾶσιν ὦν, ἔμαθε εὐχαριστεῖν τῷ Θεῷ, μὴ χωριζόμενος τῆς τῶν μελλόντων ἀγαθῶν ἐλπίδος. Ὅθεν καὶ εἰς τοὺς ἀπεράντους αἰῶνας μνημονεύεται. Τί δὲ εἵπωμεν περὶ τοῦ πατριάρχου Ἀβραάμ; Πολλοὶ λέγουσιν αὐτὸν ἐν πλούτῳ καὶ εὐθηνία γεγονέναι παρὰ πάντας· ὅθεν οἱ προσευχόμενοι περὶ τινῶν, 359 τὴν ἐκείνου εὐλογίαν καὶ εὐθηνίαν καρποῦνται· καὶ εἴ τις αὐτοῦ διερευνήσῃ τὸν πλοῦτον, εὐρήσῃ ὅτι πλεῖον πάντων ἐνεθλίβη, καὶ ἐν πειρασμοῖς ἅπαντα τὸν χρόνον τῆς ζωῆς αὐτοῦ διετέλεσε. Τίς γὰρ αὐτοῦ τὰς θλίψεις ἀπαριθμήσῃ, τὰς ἐν ταῖς ὁδοῖς ταλαιπωρίας, τοὺς τῶν πολέμων κινδύνους, τὸ μηδένα εἶναι ζῶντα εὐσεβῶς, τὸ ἀποξενουῖσθαι τῆς γῆς τῆς ἰδίας καὶ πάντων τῶν συγγενῶν, τὸ μὴ εἶδέναι ποῦ ὀφείλει στήναι, τὸ καθ' ἑκάστην μετανίστασθαι τόπον ἐκ τόπου, τὸ μετὰ κινδύνων περιέρχεσθαι καὶ μὴ ἔχειν κληρονομίαν ἐν τῇ γῇ μηδὲ βῆμα ποδός, ἀλλ' ἐν σκηναῖς ἔχειν τὴν κατοίκησιν; Καὶ τί λέγειν θέλω; Ὁ γὰρ τὴν τῶν μελλόντων ἀγαθῶν ἐκδεχόμενος κληρονομίαν οὐδὲν τῶν παρόντων ὀφείλει περιποιεῖσθαι, ἀλλὰ τῆς εἰς Θεὸν πεποιθήσεως στερρῶς ἔχεσθαι, καθάπερ καὶ Ἀβραάμ, ὅστις Μελχισεδὲκ τὸν βασιλέα μεθ' ὅρκου ἐπίστου, τὸν περὶ ἀκτημοσύνης ἡμῖν λόγον δηλῶν καὶ τὸ μὴ εἶναι ἡμᾶς ἐπιθυμητὰς τοῦ κόσμου, ἀλλὰ πᾶσαν τὴν ἐλπίδα ἡμῶν ἔχειν πρὸς τὸν Θεόν. Διὸ μετὰ τὴν νίκην τοῦ πολέμου, θελήσαντος τοῦ βασιλέως δῆθεν εὐγνωμόνως καὶ τῶν κόπων αὐτοῦ τὰς ἀμοιβὰς ἀποδιδόναι, ἔλεγεν Ἀβραάμ· ἐκτενῶ τὴν χεῖρά μου πρὸς τὸν Ὑψιστον, ὃς 360 ἐποίησε τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν, εἰ ἀπὸ σπαρτίου ἕως σφυρωτῆρος ὑποδήματος λήψομαί τι τῶν σῶν, ἵνα μὴ εἴπῃς, φησί, ὅτι ἐγὼ ἐπλούτισα τὸν Ἀβραάμ. Βλέπετε πῶς οὐδὲν τῶν παρόντων ἐπεθύμησεν Ἀβραάμ, ἀλλὰ τῇ τῶν μελλόντων ἐλπίδι νευρούμενος πειρασμὸν γενναίως ὑπέμεινεν; Ὁ γὰρ τοῦ μονογενοῦς μὴ φεισάμενος, ἀλλὰ κατασφάζει θελήσας αὐτὸν διὰ τὴν τοῦ Θεοῦ κέλευσιν, πῶς ἂν οὕτω προσκαίρων ἀντεποιήσατο πραγμάτων; Ὁ τῆς φιλοξενίας πρόθυμος ἐργάτης διὰ ταύτης τῆς καλῆς πυργοποιίας τὸν Θεὸν ὡς παροδίτην ἐξένισε, καὶ φίλος τοῦ Θεοῦ γενόμενος τῶν αἰεὶ μεόντων ἀγαθῶν ἀπολαύει. Τούτου μιμησώμεθα καὶ ἡμεῖς τὴν πίστιν, τὴν ἀνδρείαν, τὴν εἰς τὸν Θεὸν ἀγάπην καὶ φιλοξενίαν αὐτοῦ, ἵνα σὺν αὐτῷ τῶν αἰωνίων ἀπολαύσωμεν ἀγαθῶν. Τί δέ τις εἴποι, ἢ τίς μακαρίσει τὸ ὑπήκοον τοῦ Ἰσαάκ; Τοῦ γὰρ πατρὸς φέροντος αὐτὸν πρὸς θυσίαν, προθυμότερος εἶχετο πρὸς τὸν θάνατον· τύπος γὰρ ἦν καὶ οὗτος τοῦ Δεσπότης Χριστοῦ. Τούτου καὶ ἡμεῖς κτησώμεθα τὴν ὑπακοὴν καὶ τὴν προθυμίαν, καὶ ἀδιστακτικῶς τοῖς πατράσιν ὑπακούσωμεν, ἵνα καὶ ἡμεῖς 361 τὸν μισθὸν τῆς ὑπακοῆς ἀπολάβωμεν παρὰ τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ. Περὶ τοῦ γενναιοτάτου Ἰὼβ οὐ τολμῶ λέγειν· οὗτος γὰρ ὅλον τὸ πέλαγος τῶν πειρασμῶν ὑπέμεινεν ἀνεκδοιάστως, καὶ ὅλον τὸν κλύδωνα καὶ τὸν χειμῶνα καὶ τὰς τρικυμίας τοῦ ἄλλοτρίου παρήλθε γενναίως, καὶ καθάπερ πέτρα ἀρραγῆς μένει ἀσάλευτος· καὶ πάντα τὰ βέλη τοῦ Πονηροῦ ὑπεδέξατο καὶ ἄτρωτος διέμεινε περιφράξας ἑαυτὸν τῷ θυρεῷ τῆς πίστεως· καὶ γενναίως τὸν Ἐχθρὸν καταπαλαίσας καὶ καταρράξας, στεφανίτης ἀνεδείχθη. Ὅτε γὰρ ὁ Διάβολος αὐτὸν πρὸς τοὺς πειρασμοὺς ἐζητεῖτο, μετὰ τὴν τοῦ σώματος πληγὴν ἐκείνην τὴν ἀφόρητον, μετὰ τὸ ἀποθερίσαι τὸν πλοῦτον, καὶ τῶν πάντων αὐτὸν γυμνῶσαι κτημάτων καὶ τῶν λοιπῶν, οἴκου, οἰκετῶν, παίδων, τῆς ἄλλης ἀπάσης περιουσίας, ὅτε ἤκουσε τοῦ Θεοῦ μαρτυροῦντος ταῖς τοῦ δικαίου ἀρεταῖς, καὶ λέγοντος πρὸς αὐτόν· προσέσχες τῇ διανοίᾳ σου κατὰ τοῦ θεράποντός μου Ἰὼβ ὅτι οὐκ ἔστι κατ' αὐτὸν ἄνθρωπος ἐπὶ τῆς γῆς ἄμεμπτος, δίκαιος, ἀληθινός, θεοσεβής, ἀπεχόμενος ἀπὸ παντὸς πονηροῦ πράγματος· σὺ δέ, φησί, εἶπας τὰ ὑπάρχοντα αὐτοῦ ἀπολέσαι διακενῆς. Τότε ὁ πονηρότατος Διάβολος 362 πολλῇ ἀναισχυντία χρώμενος ἀπολογίας ἐπήγαγε λόγον· δέρμα ὑπὲρ δέρματος, καὶ πάντα ὅσα ὑπάρχει τῷ ἀνθρώπῳ δώσει ὑπὲρ τῆς ψυχῆς αὐτοῦ. Ὅρα πῶς ὁ Διάβολος ἀκούων τὴν ἀλήθειαν ἔλεγε τὴν τῶν προσκαίρων στέρησιν σωτηρίαν εἶναι

ψυχῆς. Ὅστις κεκτημένος τὰ παρόντα οὐχ ἑαυτῷ ἀλλὰ τοῖς πένησιν αὐτὰ ἐκέκτητο, λέγων· παντὶ ἐλθόντι ἢ θύρα μου ἦν ἀνεωγμένη. Ἐγὼ εἶμι πατήρ ἀδυνάτων, ὀφθαλμὸς τυφλῶν, πούς δὲ χωλῶν· καὶ ἀπὸ κουρᾶς ἀμνῶν μου ἔθερμάνθησαν ὦμοι πενήτων. Ὁρᾶτε, ὦ ἀγαπητοί, ὅτι οὐχ ἑαυτῷ, ἀλλὰ τοῖς δεομένοις ἦν κεκτημένος τὸν πλοῦτον; Διὸ καὶ ἀποβληθέντος αὐτοῦ οὐκ ἠγανάκτησεν, ἀλλὰ μᾶλλον ἠὺχαρίσται λέγων· ὁ Κύριος ἔδωκεν, ὁ Κύριος ἀφείλετο· ὡς τῷ Κυρίῳ ἔδοξεν, οὕτω καὶ ἐγένετο· εἴη τὸ ὄνομα Κυρίου εὐλογημένον εἰς τὸν αἰῶνα. Εἶδες πῶς πάντων κατεφρόνησε τῶν ἐπὶ γῆς ἕνεκεν τῆς σωτηρίας τῆς ψυχῆς αὐτοῦ; Ὁμολόγησε γὰρ καὶ ὁ Διάβολος τὴν τῶν χρημάτων στέρησιν σωτηρίαν εἶναι ψυχῆς. Εἰ οὖν ἐκεῖνος τοῦτο καὶ ἄκων ὡμολόγησεν, ὁ τῷ φορτίῳ τῶν κοσμικῶν κτη 363 μᾶτων παραβαρύνων τοὺς ἀνθρώπους, τί ἡμεῖς ἑαυτοὺς τούτοις δεσμεύομεν καὶ οὐ μᾶλλον ταῦτα καταλιμπάνομεν, ἵνα κτησώμεθα τὰς ψυχὰς ἡμῶν καὶ τῆς τῶν οὐρανῶν βασιλείας ἐπιτύχωμεν; Ἐφη δὲ ὁ Κύριος· ὅστις ἀφῆκε πατέρα ἢ μητέρα ἢ ἀδελφούς ἢ ἀδελφὰς ἢ οἰκίαν ἢ ἀγρούς ἕνεκεν ἐμοῦ, ἑκατονταπλασίονα λήψεται καὶ ζωὴν αἰώνιον κληρονομήσει. Καθάπερ καὶ ὁ θεράπων τοῦ Θεοῦ Ἰῶβ τῶν προσκαίρων πάντων στερηθεὶς καὶ γενναίως καὶ μακροθύμως πάντα πειρασμὸν ὑπομείνας, καὶ τὰ παρόντα ἀπέλαβε καὶ τὴν βασιλείαν ἐκληρονόμησε. Δεῦτε οὖν καὶ ἡμεῖς τούτων τῶν καλῶς ἀγωνισαμένων βαδίσωμεν τοῖς ἴχνεσι, καὶ καταφρονήσωμεν πάντων τῶν τοῦ αἰῶνος τούτου πραγμάτων, τερπνῶν τε καὶ φοβερῶν, καὶ μὴ βαρήσωμεν ἑαυτῶν τὰ φορτία τῶν ματαίων φρονημάτων καὶ τῷ βάρει τῶν ἀμαρτημάτων κατενεχθῶμεν· καὶ ἐλθὼν ὁ Κύριος εὐρήσει ἡμᾶς καθεύδοντας ὑπνον ἐκεῖνον τὸν εἰς θάνατον φέροντα, καὶ βεβαρημένους ἐν κραιπάλῃ καὶ μέθῃ καὶ μερίμναις βιωτικαῖς, καὶ ἀποκλείσει ἡμᾶς τῆς τῶν οὐρανῶν βασιλείας, καὶ πενθήσομεν τὰς ἡμέρας τῆς ῥαθυμίας ἡμῶν καὶ τῆς ἀμελείας καὶ τῆς χαννότητος ἡμῶν, καὶ οὐδὲν ἡμᾶς ὠφελήσει τότε ὁ 364 κλαυθμὸς καὶ τὰ δάκρυα, οὔτε οἱ στεναγμοί, οὐ μυρίας ἰκεσίας ἐὰν προσενέγκωμεν, λέγοντες· Κύριε, Κύριε, ἄνοιξον ἡμῖν. Οὐδεὶς τότε ὁ ἀνοίγων ἐστίν, ἀλλὰ μᾶλλον καὶ ἐπιτιμήσας μετὰ φρίκης, λέγων· οὐκ οἶδα ὑμᾶς· ἀποχωρεῖτε ἀπ' ἐμοῦ οἱ ἐργάται τῆς ἀνομίας. Διὰ τοῦτο πάντες οἱ Ἅγιοι τὴν στενοχωρημένην ὁδὸν ἐβάδισαν, ἵνα ταύτης μὲν ῥυσθῶσι τῆς ἀποφάσεως, φθάσωσι δὲ εἰς τὴν αἰώνιον ζωὴν. Τὸν δὲ Μωυσέως βίον διηγείσθαι καλόν, καὶ τὰς τούτου μιμεῖσθαι ἀρετὰς ἐπωφελές. Ὅς τοσοῦτων κινδύνων καὶ πειρασμῶν ἔλαβε πείραν, ὧν οὐκ ἔστιν ἀριθμὸς. Ὅς γεννηθεὶς ὑπὸ τῶν γονέων ποταμορριφῆς ἐγένετο. Ὅν λαβοῦσα ἡ τοῦ βασιλέως θυγάτηρ, ἀνεθρέψατο αὐτῇ εἰς υἱόν. Ὅτε δὲ διῆλθε τὴν τοῦ νηπίου φρόνησιν καὶ ἤλθεν ἐπὶ τὸ τέλειον φρόνημα, οὐκέτι ἠθέλησε τὴν πρόσκαιρον ἀνάπαυσιν, οὐδὲ τὴν ματαίαν δόξαν τῶν Αἰγυπτίων, οὐδὲ τὸν φθειρόμενον πλοῦτον καὶ εἰς ἀπώλειαν ἀπάγοντα, ἀλλὰ πᾶσιν ἀπλῶς ἀποταξάμενος ἠρνήσατο λέγεσθαι υἱὸς θυγατρὸς Φαραῶ, καὶ τὴν βασιλείαν καὶ φαντασίαν μισήσας εἶλετο συγκακουχεῖσθαι τῷ λαῷ τοῦ Θεοῦ ἢ πρόσκαιρον ἔχειν ἀμαρτίας ἀπὸ 365 λαυσιν. Ἀλλὰ μετὰ τὴν τοσαύτην ἀρετὴν πειρασμοὶ καὶ θλίψεις αὐτὸν διαδέχονται, ὡς, εἴ τις θελήσει ἐν τούτῳ τοὺς πειρασμοὺς μετὰ ἀκριβείας ἐρευνῆσαι, εὐρήσει αὐτὸν πλέον πάντων θλιβέντα. Ὅτε γὰρ ἐπανῆλθεν ἐπὶ τὸ τέλειον φρόνημα καὶ ἐκτέησατο ζῆλον Θεοῦ, νομίζων οὖν συνιέναι τοὺς ὁμοφύλους, ἰδὼν τινα ἐξ αὐτῶν καταδυναστευόμενον ὑπὸ τοῦ Αἰγυπτίου, ἐπάταξε τὸν Αἰγύπτιον καὶ ἔρρυσεν τὸν ἀδικούμενον· ὅθεν αὐτοὶ οἱ εὐεργετηθέντες ὑπ' αὐτοῦ εἰς θάνατον παραδοῦναι αὐτὸν ἐβουλεύσαντο. Πάλιν γὰρ τὴν κατ' ἀλλήλων νεικίαν ἐπιχειρήσαντες οἱ ὁμόφυλοι, συναγαγεῖν αὐτοὺς εἰς εἰρήνην ἠθέλησεν· ὁ δὲ τῆς ἀδικίας πεπληρωμένος τὸν εὐεργέτην ὡς φονέα ὠνείδιζε, λέγων· μὴ ἀνελεῖν με θέλεις, ὃν τρόπον ἀνείλες χθὲς τὸν Αἰγύπτιον; Τί τούτου θλιβερώτερον καὶ ὀδυνηρότερον; Ὅθεν ἐν βασιλικαῖς αὐλαῖς ἀναστραφεῖς καὶ τοσαύτης ἀπολαύων ἀνέσεως καὶ παρρησίας, φυγὰς καὶ

μετανάστης ἐγένετο, μὴ βουληθεὶς τὸν τῶν Αἰγυπτίων πλοῦτον ἔχειν, μήτε τὴν 366 πρόσκαιρον τῶν ἀμαρτιῶν ἀπόλαυσιν. Διὰ τοῦτο καὶ ἐν ταῖς ἐρήμοις ἤθελε ταλαιπωρεῖσθαι, καὶ ποιμαίνειν ἠδύοκῆσε παρὰ ἀνδρὶ Ἑλληνι, ᾧ ὄνομα Ἰοθόρ, καὶ πᾶσιν, ὡς εἰπεῖν, ἀποταξάμενος καὶ πρόσκαιρον μισήσας ἀνάπαυσιν καὶ τὰ οὐράνια ἐπιποθήσας ἀγαθὰ, τεσσαράκοντα ἡμέρας νηστείαν συνῆψε, ὅθεν καὶ τοῦ Θεοῦ ὀπτασίας ἤξιώθη, καὶ στόμα πρὸς στόμα ἐλάλησεν αὐτῷ ὁ Θεός, καὶ ἐκ χειρὸς Κυρίου τὸν νόμον ἐδέξατο, διὰ θλίψεων ἅπαντα τὸν βίον ζήσας· τῶν γὰρ αἰγυπτιακῶν πειρασμῶν οἱ τῶν Ἰσραηλιτῶν χεῖρους ἦσαν· ποτὲ μὲν γογγύζοντες κατὰ τοῦ εὐεργετοῦντος Θεοῦ καὶ μάννα αὐτοῖς παρέχοντος, ἐμέμνηντο μᾶλλον τῆς τῶν Αἰγυπτίων γαστριμαργίας· ποτὲ δὲ εἰδωλολατροῦντες καὶ τοῦ Θεοῦ ἀφιστάμενοι· ἔφαγε γὰρ Ἰακώβ, ὡς εἴρηται, καὶ ἐνεπλήσθη, καὶ ἀπελάκτισεν ὁ ἠγαπημένος· ἐλιπάνθη, ἐπαχύνθη, ἐπλατύνθη, καὶ ἐγκατέλιπε Θεὸν τὸν ποιήσαντα αὐτόν, καὶ ἀπέστη ἀπὸ Θεοῦ σωτήρος αὐτοῦ. Βλέπετε, ἀδελφοί, τί ἐποίησεν ἡ πλησμονή, καὶ ἡ εὐρυχωρία πῶς αὐτοὺς ἀπέστησεν ἀπὸ τοῦ Θεοῦ καὶ εἰδωλολατρῆσαι παρεσκεύασε; Ταῦτα δὲ πάντα 367 πρὸς ὀδύνην καὶ θλίψιν παρήκε τῷ Μωυσῆ· ὅταν γὰρ ὁ οὕτω θερμὸς ἐραστής τοῦ Θεοῦ ἐθεώρει οὐς ἠγάπα ὑπὲρ τὴν ἑαυτοῦ ψυχὴν οὕτως ἀσεβοῦντας καὶ μαινομένους, καὶ μετὰ τὰ φοβερὰ θαύματα ἐκεῖνα, μετὰ τὴν ἐν θαλάσῃ πεζοπορίαν, μετὰ τὴν τοσαύτην τοῦ Θεοῦ ἀντίληψιν καὶ εὐεργεσίαν, εἰς εἰδωλολατρίαν προτραπέντας καὶ χώννευμα θεολογοῦντας ἐκ τῆς ἀνέσεως καὶ τρυφῆς· ὅθεν πικρανθεὶς ὁ μακάριος ἐπὶ τῇ τοιαύτῃ αὐτῶν παρανομίᾳ, ὑπὸ θεϊκοῦ ζήλου κινούμενος ἠναγκάσθη τὰς πλάκας τοῦ νόμου συντρίψαι, καὶ τοὺς οὕτως ὑπ' αὐτοῦ ἀγαπωμένους κατασκευάζειν ἀλλήλους ἐκέλευσε, καὶ ἄλλην τεσσαράκοντα ἡμερῶν νηστείαν ἐλύσας, τὴν δευτέρωσιν ἔλαβεν. Εἶδες τὸ τῆς ἀκτημοσύνης καὶ τὸ τῶν πειρασμῶν ὄφελος; Πῶς φίλους τοῦ Θεοῦ κατασκευάζει τοὺς ἐν τούτοις ὑπομένοντας; Τί αὐτοῦ πλουσιώτερον, ἢ τί αὐτοῦ ἐνδοξότερον τοῦ καλοῦ κατορθώματος; Βασιλεὺς ἦν ὁ Φαραὼ χρυσοῦν ὄχημα ἔχων καὶ χρυσοκόλλητον θρόνον, καὶ στέφανον περικείμενος, καὶ ἐν τῇ Ἐρυθρᾷ Θαλάσῃ κατεποντίζετο. Ὁ δὲ ἀκτῆμων Μωυσῆς ῥάβδον μόνην ἐπεφέ 368 ρετο εἰς χλοηφόρον πεδῖον, καὶ τὸν λαὸν δι' αὐτῆς ὠδήγησε, καὶ ὕδωρ ἐκ πέτρας ἐξήγαγε, καὶ μάννα αὐτοῖς ἐξ οὐρανοῦ κατήγαγε. Τούτων τοίνυν τὰς ἀρετὰς ζηλοῦν ὀφείλομεν καὶ ἡμεῖς οἱ τὸ ἀγγελικὸν σχῆμα εἰληφότες καὶ ἀποταξάμενοι τῷ κόσμῳ, ἵνα καὶ τῆς ἐκεῖνων χάριτος ἀξιωθῶμεν, καὶ σὺν αὐτοῖς τῶν αἰωνίων ἀγαθῶν ἀπολαύσωμεν. Τὴν τούτων ὑπομονήν, τὴν τούτων ἐπιείκειαν, τὴν πρὸς τὰ γήινα ἀμεριμνίαν, τὴν ταπεινοφροσύνην, τὴν πραότητα, τὴν ἀνεξικακίαν, τὴν κατάνυξιν, τὴν καθαρότητα, τὴν ἀνυπόκριτον ἀγάπην. Τοῦ γὰρ Θεοῦ ὀργιζομένου ἐπὶ τῇ ἀσεβείᾳ τῶν Ἰουδαίων καὶ βουληθέντος ἐκτρίψαι αὐτούς, ἔλεγε τῷ Μωυσῆ· ἕασόν με καὶ συντρίψαι αὐτούς, καὶ ποιήσω σε εἰς ἔθνος μέγα πολὺ. Ὁ δὲ τὴν μεγάλην καὶ ἀνυπέρβλητον ἀγάπην κεκτημένος, ἐδέετο τοῦ Θεοῦ καὶ ἔλεγε· μηδαμῶς, Κύριε! Εἰ μὲν ἀφείς αὐτοῖς τὴν ἀμαρτίαν, ἄφες· εἰ δὲ μή, κάμὲ ἐξάλειψον ἐκ τῆς βίβλου, ἧς ἔγραψας. Ὁρᾶτε, ἀγαπητοί, ἀνυπέρβλητου ἀγάπης μέγεθος· ἐξαλειφθῆναι τῆς θεϊκῆς βίβλου ἐδέετο τῆς ἰουδαϊκῆς ἕνεκα σωτηρίας καὶ ἀντιλήψεως. Τούτου τὴν 369 ἀγάπην ὀφείλομεν μιμεῖσθαι οἱ θέλοντες σωθῆναι καὶ τῶν μελλόντων ἀγαθῶν ἀπολαύεσθαι. Ὁ γὰρ ταύτην κεκτημένος οὐκέτι πάθεισι κακίας καὶ πονηρίας ὑπόκειται, ἀλλὰ καθαρῶς καὶ ἀπροσκόπτως διάγων τῆς οὐρανοῦ τεύξετα βασιλείας. Ὁμοίως δὲ καὶ πάντες οἱ Προφῆται διὰ πολλῶν θλίψεων καὶ πειρασμῶν τὴν αἰώνιον ζωὴν ἐκληρονόμησαν. Ἰησοῦς ὁ τοῦ Ναυῆ μαθητεύσας τῷ Μωυσῆ καὶ τὰς ἀρετὰς αὐτοῦ μιμησάμενος, τῆς αὐτῆς χάριτος κατηξιώθη, καὶ πλέον ταῖς θλίψεσι καὶ τοῖς πειρασμοῖς οὗτος ἐνεγυμνάσθη, πολέμους πολέμων διαδεχόμενος, καὶ πλέον δὲ τῶν πολέμων αἰ τοῦ λαοῦ παραβάσεις ἔθλιβον αὐτόν. Ἀλλὰ μὲν πάντα ὑπέμεινε διὰ τὴν τῶν αἰωνίων

ἀγαθῶν ἐλπίδα καὶ τὴν περὶ Θεοῦ πίστιν καὶ ἀγάπην. Μετὰ τοῦτον οἱ καθεξῆς Κριταὶ καὶ Προφῆται τοῖς αὐτοῖς ἐγυμνάσθησαν ἀγῶσι καὶ τὰς αὐτὰς ὑπέμειναν θλίψεις. Διὰ τοῦτο ὑπὸ τοῦ Θεοῦ ἔμακαρίσθησαν καὶ τὴν αἰώνιον ζωὴν ἐκληρονόμησαν· μηδὲν τῶν ἐπὶ γῆς κτησάμενοι, ἀλλὰ διαπαντὸς ὑστερούμενοι καὶ θλιβόμενοι, ἐν ἔρημίαις πλανώμενοι καὶ πᾶσαν θλίψιν καὶ στενοχωρίαν ὑπομένοντες· περὶ ᾧ εἶπεν ὁ 370 Ἀπόστολος· ᾧ οὐκ ἦν ἄξιος ὁ κόσμος. Τὰς δὲ τοῦ Σαμουὴλ θλίψεις τε καὶ πειρασμούς, τίς ἰκανὸς διηγήσασθαι; Τὰς τοῦ λαοῦ ἀντιλογίας, ὅτε ἐπεγειρόμενοι κατ' αὐτοῦ, μᾶλλον δὲ κατὰ τοῦ Θεοῦ, αἰτοῦντες βασιλέα; Πόσοι ὄδυρμοί, πόσαι θλίψεις τῷ δικαίῳ, ὅτε αὐτὸν ἐξουθένουν; Ὡς λέγειν τὸν Θεόν· οὐ σὲ ἐξουθένωσαν, ἀλλ' ἐμέ. Τί δὲ ὅτε ὁ χρισθεὶς βασιλεὺς ὑπ' αὐτοῦ παρέβη τὴν ἐντολὴν τοῦ Θεοῦ καὶ περιποιήσατο τὸν τῶν ἄλλοφύλων βασιλέα, τοῦ Θεοῦ κελεύσαντος ἀναιρεθῆναι αὐτόν; Πόσα δάκρυα, πόσοι κλαυθμοί; Τί δὲ ὁ βασιλεὺς καὶ προφήτης Δαυΐδ; Ποίαν εὕρισκεις αὐτὸν ἀνάπαυσιν ἐσχηκότα ἐπὶ τῆς γῆς; Τίς τούτου ὀδυνηρότερον καὶ θλιβρωτέρον ἔζησε βίον ἐπὶ τῆς γῆς; Τίς τούτου τοὺς κινδύνους καὶ θλίψεις καὶ ὄδυρμους ἀριθμῆσαι δυνήσεται; Μόνον οἱ καλῶς φιλοπονοῦντες ἐν ταῖς Γραφαῖς καὶ τὴν τῶν ψαλμῶν μετὰ καλῆς κατανοήσεως διεξερχόμενοι βίβλον, οὗτοι ἴσασιν ὅτι οὐδέποτε ἔλειπε τῷ δικαίῳ κλαυθμός, ἀλλὰ ποτὲ μὲν τὴν στρωμνὴν τοῖς δάκρυσιν ἔβρεχε, ποτὲ δὲ ἔλεγεν· ἐγενήθη τὰ δάκρυά μου ἐμοὶ ἄρτος ἡμέρας καὶ νυκτός· ποτὲ δὲ 371 καὶ τὸ ἐσθίειν ἐπιλανθανόμενος· ἐπελαθόμην γάρ, φησί, τοῦ φαγεῖν τὸν ἄρτον μου, καὶ τὸ πόμα μου μετὰ κλαυθμοῦ ἐκίρνων. Καὶ τί λέγειν θέλω τὰς ἐν τοῖς ψαλμοῖς αὐτοῦ ἀναγεγραμμένας θλίψεις; Εὐχόμενος γὰρ ἔλεγεν· αἱ θλίψεις τῆς καρδίας μου ἐπληθύνθησαν· ἐκ τῶν ἀναγκῶν μου ἐξάγαγέ με. Τότε δὲ ὅτε εὐεργετηθεὶς παρ' αὐτοῦ καὶ τῆς χάριτος τοῦ Θεοῦ, καὶ τῶν ἄλλοφύλων ῥυσθεὶς· ὅτε οὐκ ἐπαύετο καταδιώκων αὐτόν ὁ Σαοὺλ καὶ ζητῶν ἀνελεῖν αὐτόν, μηδὲν ἔχων παρ' αὐτοῦ φαῦλον, ἀλλὰ φθόνῳ δεινῷ ληφθεὶς. Τί δὲ ὅτε Σεμεὶ κατηράτο καὶ ἐξουθένη καὶ ἐλίθαζεν ἐν λίθοις; Τότε δὲ ὅτε <δ> ἐξεληλυθὼς ἐξ αὐτοῦ κατεδίωκεν αὐτόν καὶ ἔσπευδεν ἀνελεῖν αὐτόν; Τί δὲ ὅτε τὴν ἀσεβεστάτην ἐκείνην ἐτόλμησε τόλμην καὶ τὴν μανίαν ἐκείνην ἐμάνη κατὰ τῶν γυναικῶν τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, ἐξουθενῶν αὐτόν; Πόσαι θλίψεις καὶ ὀδύνη ταῦτα; Ἀλλὰ ταῦτα πάντα ὑπέμεινε διὰ τὴν αἰώνιον ζωὴν· καὶ ἔλεγεν· ὑπομένων ὑπέμεινα τὸν Κύριον, καὶ προσέσχε μοι, καὶ εἰσήκουσε τῆς δεήσεώς μου. Ὅθεν ὑπὲρ πάντας 372 ἀνθρώπους ἐδοξάσθη, πατὴρ Χριστοῦ προσαγορευθεὶς <διὰ> τῆς ἐνσάρκου οἰκονομίας τῆς ἀγίας Παρθένου, γενομένης τῆς τοῦ Σωτῆρος ἐνανθρωπήσεως, καὶ τῆς τῶν οὐρανῶν βασιλείας ἐγένετο κληρονόμος, πάντα τὸν τῆς ζωῆς αὐτοῦ χρόνον διὰ θλίψεως παρελθὼν. Περὶ δὲ τῆς τοῦ μακαρίου Ἠλία πολιτείας, τίς διηγήσασθαι δύναται; Οὗτος γὰρ οὕτως ἐπολιτεύσατο ἐπὶ τῆς γῆς, ὡς πρὸ τῆς μεταθέσεως ἠγεῖσθαι αὐτόν ὅτι ἐν οὐρανοῖς διάγειν καὶ μετὰ τῶν ἀσωμάτων Ἀγγέλων πολιτεύεσθαι· <δ> μηδὲν ὅλως κτησάμενος ἐπὶ τῆς γῆς· ὁ μηλωτὴν μόνην περικείμενος καὶ τοῖς τὰ διαδήματα καὶ τὰς ἀλουργίδας περιβεβλημένοις φοβερὸς φαινόμενος, οὐκ ἰσχυρὸ σῶματος, ἀλλὰ τῆς ἀκτημοσύνης καὶ ἐγκρατείας τῇ δυνάμει, καὶ τῇ τοῦ παναγίου Πνεύματος χάριτι, ἦνπερ διὰ τῆς καλῆς πολιτείας ἐκτήσατο· ὁ μηδὲν ἔχων, καὶ πάντα κατέχων· ὁ πᾶσαν τοῦ αἰῶνος τούτου τὴν ἀνάπαυσιν ἀρνησάμενος· ὁ τὸν ποταμὸν προστάγματι διελών· ὁ τὸν οὐρανὸν κελεύων μὴ 373 βρέχειν ὑετὸν ἐπὶ τὴν γῆν ἐνιαυτοὺς τρεῖς καὶ μῆνας ἕξ· ὁ πᾶσαν τὴν ματαίαν δόξαν τοῦ αἰῶνος τούτου φυγών· ὁ τῇ δρόσῳ τῆς ἐγκρατείας κατασβέσας τὴν φλόγα τῆς ἀμαρτίας· ὁ μηδὲν σαρκικὸν φρονήσας ποτέ· ὁ τὴν βλάβην τῶν ψευδωνύμων ἐλέγξας καὶ τοὺς τοῦ Βάαλ ἱερεῖς κατασφάξας· ὁ τρίτον ἐξ οὐρανοῦ πῦρ κατελθεῖν κελεύσας, καὶ κατακάυσας τοὺς ἀπίστους, καὶ τὸν βασιλέα ἐλέγξας ἐπὶ διαστροφῇ· ὁ τὴν τηλικαύτην ἔχων παρρησίαν καὶ ἐλευθεροστομίαν· ὁ δῆσας τὰς νεφέλας. Οὕτως ὁ τοσοῦτος καὶ τηλικούτος ἄνευ θλίψεων καὶ πειρασμῶν

οὐκ ἐβίωσεν ἐπὶ τῆς γῆς, ἀλλὰ μετὰ τοσοῦτων θαυμάτων ἐπίδειξιν, διὰ τὸν τῆς γυναικὸς φόβον, φυγὰς καὶ μετανάστης ἐγένετο, καὶ τεσσαράκοντα ἡμερῶν ὁδὸν μετὰ νηστείας ἐξανύειν ἠναγκάζετο, καὶ οὐδὲ οὕτως ἀνέσεως ἔτυχεν, ἀλλὰ πάλιν πειρασμὸς ἕτερος αὐτὸν διαδέχεται, ὁ τοῦ παιδὸς τῆς χήρας θάνατος, ὅτι μετὰ τὴν ἀγαθότητα τῆς φιλοξενίας ἢ μακαρία ἐκείνη τὸν παῖδα ἐθεώρει τεθνεῶτα, καὶ μισθὸν εὐλογίας προσδοκῶσα ἀπολαβεῖν παρὰ τοῦ προφήτου, τὸ πάντων αὐτῆ ὀδυνηρότερον ἀπελάμβανεν· ὃ γὰρ προσεδόκα κεκτῆσθαι τοῦ βίου 374 παραμύθιον, τοῦτον ἐπὶ τῆ τοῦ προφήτου παρουσία ἦν ἀποβαλοῦσα. Πόση θλίψις τότε τῷ προφήτῃ; Πόση ἀτονία; Ἀπήτει γὰρ τὸν παῖδα ἑαυτῆς ἢ γυνή, καὶ ὁ δῆσας νεφέλας παρὰ ταύτης συνείχετο ζητούμενος τὸν παῖδα. Ὅθεν διοχλούμενος ὑπ' αὐτῆς περιεπτύξατο τὸν παῖδα στόμα πρὸς στόμα ἐπτάκις, καὶ τὸν Θεὸν ἐκτενῶς ἰκετεύσας ἀπέδωκε τῇ τεκούσῃ τὸν παῖδα, ἀναστήσας αὐτὸν ἐκ νεκρῶν· εἶχε γὰρ συμπράττουσαν αὐτῷ τὴν νηστείαν καὶ τὴν ἀκτημοσύνην. Εἶδετε, ἀδελφοί, τὴν ἰσχὺν τῆς ἀκτημοσύνης καὶ τῆς ἐγκρατείας· πῶς καὶ τὸν θάνατον ἔλυσε καὶ ζωὴν τῷ παιδί ἔχαρίσατο, καὶ πειρασμῶν καὶ κινδύνων ἔρρύσατο καὶ ἐν ἄρματι πυρίνῳ πρὸς τὸν Δεσπότην ἀνατρέχειν παρεσκεύασε, μηδὲν ὑπὸ τοῦ πυρὸς ἀδικούμενος. Καὶ ἐπειδὴ ὁ βίος αὐτοῦ ὑπὸ τῆς ἐγκρατείας καὶ τῆς ἀγνείας καὶ τῆς τοῦ Θεοῦ χάριτος ἐδροσίζετο, [καὶ] διὰ τούτων καὶ τῶν λοιπῶν ἀρετῶν, ἔτι ἐν σαρκὶ ὦν, μετὰ τῶν ἀσωμάτων Ἀγγέλων ἐπολιτεύετο. Οὕτω καὶ ἡμεῖς σπουδάσωμεν κτήσασθαι τὸ κτῆμα πλούσιον, τὴν ἐγκράτειαν καὶ τὴν ἀκτημοσύνην, ἵνα καὶ ἡμᾶς μεταστήσῃ ἀπὸ τῆς φθαρτῆς εἰς τὴν ἄφθαρτον καὶ αἰώνιον ζωὴν. 375 Ἱερεμίας ὁ προφήτης ἀπὸ μητρας ἡγιάσθη· λέγει γὰρ πρὸς αὐτὸν ὁ Θεός· πρὸ τοῦ με πλάσαι σε, ἐπίσταμαί σε· καὶ πρὸ τοῦ ἐξελθεῖν ἐκ μητρας, ἡγιάκά σε. Τούτῳ καὶ ἐξουσίαν ἔδωκεν ἐκριζοῖν καὶ κακοῦν καὶ ἀπολλύειν, ὡσαύτως ἀνοικοδομεῖν καὶ καταφυτεύειν. Καὶ βλέπετε ὅτι οὐδὲ οὗτος ἄνευ θλίψεων παρήλθε τὸν παρόντα βίον, καίτοιγε ὀδυνηρότερον καὶ θλιβρωτέρου αὐτοῦ οὐδεὶς ἔζησε βίον, ὡς καὶ τοσοῦτους αὐτὸν ἀναγράψασθαι θρήνους. Ὡστε, εἰ δεήσει κατανύξει καταμαθεῖν εὐαρέστως τῷ Θεῷ πολιτεύεσθαι, τὸν ἐκείνου βίον ὀφείλομεν ἀναζωγραφεῖν καὶ μιμεῖσθαι· ὁ γὰρ μακάριος πολλὴν ἐκέκτητο ταπεινοφροσύνην καὶ ἀγάπην εἰς τὸν Θεὸν καὶ εἰς τὸν πλησίον. Τίς δὲ ἰκανὸς πρὸς τοσοῦτον ὄγκον ἀναβῆναι ἀρετῶν καὶ ταῦτα ἐπαξίως διηγῆσασθαι; Οὗτινος ἢ πίστις καὶ τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν ἐνίκησε· τὴν γὰρ κοσμικὴν πᾶσαν ἠρνήσατο δόξαν, καὶ τὴν τοῦ Κυρίου ταπεινώσιν, ἣν δι' ἡμᾶς τοὺς ἁμαρτωλοὺς ἐπέδειξεν, πλούσιος ὦν, δι' ἡμᾶς πτωχεύσας, καὶ τῶν ἀπάντων Κύριος ὦν καὶ Θεός, τὴν τοῦ δούλου κατηξίωσε μορφὴν ἀναλαβεῖν, καὶ ὁ ἐπὶ τῶν Χερουβείμ καθήμενος καὶ ὑπὸ πάσης στρατιᾶς ἀγγελικῆς καὶ ἀρχαγγε 376 λικῆς ἀκαταπαύστως δοξολογούμενος τοῖς ἀνθρώποις συνανεστράφη, ταύτην ὁ Ἱερεμίας προφητικῶς ἡμῖν προεμήνυσεν, οὐ μόνον λόγοις, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἔργοις δεικνύων. Τοῦ γὰρ Θεοῦ προχειριζομένου αὐτῷ τὸ τῆς προφητείας ἀξίωμα, ἔλεγε· Κύριε, οὐκ ἐπίσταμαι λαλεῖν, ὅτι νεώτερός εἰμι· ἀνάξιον ἑαυτὸν λογιζόμενος τοῦ τῆς προφητείας ἀξιώματος· οὐ γὰρ τὸν κόπον παραιτούμενος, ἀλλὰ ταπεινοφροσύνην προσκείμενος. Ὅθεν λέγοντος, ὅτι οὐ δύναμαι λαλεῖν, ὅτι νεώτερός εἰμι, ὁ Θεὸς τὴν μὲν ταπεινοφροσύνην ἀποδεχόμενος, τὴν δὲ προθυμίαν αὐτοῦ αὐξάνων, ἔλεγε· μὴ λέγε, ὅτι νεώτερός εἰμι ἐγώ· ὅτι πρὸς πάντας, οὐς ἐὰν ἐξαποστελῶ σε, πορεύσῃ. Καὶ οὕτως ὁ εὐλογημένος ὑπήκοος Θεοῦ ἄνευ πειρασμῶν καὶ κινδύνων μίαν ὥραν οὐκ ἐποίησεν ἐπὶ τῆς γῆς, ἀλλὰ διὰ παντὸς ἦν θλιβόμενος, βλέπων τοὺς οὕτως ἀγαπωμένους ὑπ' αὐτοῦ παρανομοῦντας καὶ ἐκκλίναντας ἀπὸ τοῦ Θεοῦ ποιήσαντος αὐτούς, λέγοντας πρὸς αὐτόν· οὐ μὴ προφητεύσεις ἐπὶ τῷ ὀνόματι Κυρίου. Καὶ μυρίας θλίψεις ὑπ' αὐτῶν ὑπομένων, ἀμνησικακῶς εἶχε τὰ πρὸς αὐτοὺς καὶ οὐκ ἐπαύετο προσευχόμενος καὶ ἀξιῶν τὸν Θεὸν περὶ σωτηρίας αὐτῶν, ὡς λέγειν αὐτῷ

τὸν Θεόν· 377 καὶ σύ, φησί, μὴ προσεύχου περὶ αὐτῶν, μηδὲ ἀξίου τοῦ ἐλεηθῆναι αὐτούς. Τοῦτον τὸν μακάριον οὕτω προσευχόμενον ἔσυραν εἰς τὸ κατακρημνῆσαι καὶ ἐκβαλεῖν τὸν ἐγκέφαλον αὐτοῦ· καὶ οὐ μόνον τοῦτο, ἀλλὰ καὶ εἰς λάκκον βορβόρου ἔβαλον αὐτὸν ἐν τῷ καταρράκτη εἰς τὸ ἐκτρίψαι τὴν ζωὴν αὐτοῦ. Καὶ πάντα ὑπέμεινε διὰ τὴν εἰς Θεὸν ἐλπίδα, μηδέποτε ἀνάπαυσιν δούς τῇ σαρκί, μηδὲν κτησάμενος ἐπὶ τῆς γῆς· περιζῶμα γὰρ λινοῦν κτήσασθαι ἐπετράπη παρὰ τοῦ Θεοῦ, καὶ τοῦτο πάλιν ἐπὶ τὸν Εὐφράτην ἐπὶ τῇ τρυμαλιᾷ κατακρύπτειν ἠναγκάζετο, καὶ πάλιν λαμβάνειν αὐτὸ ἐκεῖθεν διεφθαρμένον, τὴν τῶν ἰσχυρῶν Ἰσραηλιτῶν διαφθορὰν δηλῶν. Ὁμοίως καὶ τοὺς κλοιοὺς ξυλίνους περιετίθετο, καὶ πᾶσαν θλίψιν ὑπομένειν ἠναγκάζετο διὰ τὴν τῶν αἰωνίων ἀγαθῶν προσδοκίαν. Καὶ ἵνα μὴ πολλοὺς λόγους γράφωμεν, μηδὲν ἄξιον εἰπεῖν τῶν Ἁγίων δυνάμενοι, τὰ λοιπὰ παρήμι· πάντες γὰρ οἱ Ἅγιοι ἐν τούτοις ἐπειράσθησαν τοῖς ἀγῶσι διὰ πειρασμῶν ζήσαντες τὸν ἅπαντα χρόνον. Ἡσαΐας μὲν γυμνὸς καὶ ἀνυπόδετος τριετὴ χρόνον ἐποίησεν· ὁ μέγας τῆς τοῦ Σωτῆρος οἰκονομίας 378 μηνυτής· ὁ τὸν Δεσπότην ἐπὶ τῶν Χερουβείμ θεάσασθαι καταξιωθείς· ὁ τῶν ἀμαρτιῶν ἡμῶν ἄφεισιν διὰ τοῦ ἀθανάτου σώματος τοῦ Δεσπότης Χριστοῦ εὐαγγελισάμενος ἡμῖν, μετὰ πάσης ταπεινοφροσύνης λέγων· ὦ τάλας ἐγώ, ὅτι κατανένυγμαί· καὶ ἀκάθαρτα χεῖλη ἔχων, ἐν μέσῳ τοῦ λαοῦ ἀκάθαρτα χεῖλη ἔχοντος ἐγὼ οἰκῶ καὶ τὸν Βασιλέα Κύριον σαβαὼθ εἶδον τοῖς ὀφθαλμοῖς μου. Ὅθεν θεασάμενος αὐτοῦ ὁ Θεὸς τὴν ταπεινοφροσύνην, ὑπέδειξεν αὐτῷ τὴν τῶν φρικτῶν μυστηρίων δύναμιν· ἀπεστάλη γὰρ, φησίν, ἐν τῶν Σεραφείμ πρὸς με ἔχων ἄνθρακα, ὃν τῇ λαβίδι ἔλαβεν ἀπὸ τοῦ θυσιαστηρίου, καὶ ἤψατο τοῦ στόματός μου, καὶ εἶπέ μοι· τοῦτο νῦν ἤψατο τῶν χειλέων σου, καὶ περιελεῖ ἀπὸ σοῦ τὰς ἀμαρτίας σου. Οὗτος οὖν ὁ ἔνδοξος, ὁ τῆς ἀνεξιχνιάστου θεᾶς καταξιωθείς, ἴδωμεν εἰ ἐν κόσμῳ τούτῳ ἀνάπαυσιν εἶδε, καὶ οὐ μᾶλλον διὰ κινδύνων καὶ πειρασμῶν τὸν ἅπαντα χρόνον τῆς ζωῆς αὐτοῦ διετέλεσεν. Ὁ γὰρ γυμνὸς καὶ ἀνυπόδετος πορευόμενος, καὶ μετὰ ξυλίνῳ πρίονι πρισθείς, ποῖαν ἀνάπαυσιν εἶδεν ἐν τῷ παρόν 379 τι; Ταῦτα δὲ ὑπέμεινε, ἵνα φθάσῃ τὴν ἄλυπον καὶ ἀνώδυνον ζωὴν, ἣν αὐτὸς ἐμήνυσε περὶ τῆς μελλούσης ζωῆς, ὅπου ἀπέδρα ὀδύνη καὶ λύπη καὶ στεναγμός· καὶ ἐνταῦθα τὰ λυπηρὰ καὶ ἐπώδυνα προθύμως ὑπομείνας ἔφθασεν εἰς τὸν ἀνώδυνον καὶ ἄλυπον βίον. Τί δέ τις εἴποι τοὺς μετ' αὐτόν; Δανιὴλ οὐ νηστείας καὶ προσευχαῖς σχολάζων, καὶ ὑπὲρ τούτων τῶν ἀρετῶν καὶ ὑπὲρ τῶν ἐρμηνειῶν ἐκείνων τῶν φρικτῶν εἰς λάκκον λεόντων ἐνεβλήθη, καὶ μυρία κακὰ ὑπέστη διὰ τὴν ἐν οὐρανοῖς ἀποκειμένην μακαριότητα; Ὅθεν καὶ μέλλουσαν ἔσεσθαι κρίσιν ἐθεάσατο· ἐθεώρουν γὰρ, φησίν, ἕως οὗ θρόνοι ἐτέθησαν, καὶ παλαιὸς ἡμερῶν ἐκάθισε. Τὸ ἔνδυμα αὐτοῦ λευκὸν ὡσεὶ χιῶν· ἡ θριξ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ ὡσεὶ ἔριον καθαρὸν· ὁ θρόνος αὐτοῦ φλόξ πυρός· οἱ τροχοὶ αὐτοῦ πῦρ φλέγον· ποταμὸς πυρὸς εἶλκεν ἔμπροσθεν αὐτοῦ· χίλια χιλιάδες παρεστήκεσαν αὐτῷ· κριτήριον ἐκάθισε, καὶ βίβλοι ἀνεώχθησαν. Εἶτα λέγει· ἐθεώρουν ἐν ὄραματι τῆς νυκτός, καὶ ἰδοὺ μετὰ τῶν νεφελῶν τοῦ οὐρανοῦ ὡς υἱὸς ἀνθρώπου ἐρχόμενος, καὶ ἕως τοῦ πα 380 λαιοῦ τῶν ἡμερῶν ἔφθασε, καὶ ἐνώπιον αὐτοῦ προσηνέχθη [αὐτῷ], καὶ αὐτῷ ἐδόθη ἡ ἀρχὴ καὶ ἡ τιμὴ καὶ ἡ ἐξουσία, καὶ πάντες λαοί, φυλαὶ καὶ γλῶσσαι δουλεύσουσιν αὐτῷ· καὶ ἡ ἐξουσία αὐτοῦ ἐξουσία αἰώνιος, ἣτις οὐ παρελεύσεται. Ἐφριξε τὸ πνεῦμά μου, ἐγὼ Δανιὴλ, ἐν τῇ ἔξει μου, καὶ αἱ ὀράσεις τῆς κεφαλῆς μου συνετάρασσόν με. Οὗτος οὖν ὁ οὕτως καθαρὸς ἄνευ πειρασμῶν καὶ θλίψεων οὐκ ἐγένετο ἐπὶ τῆς γῆς· καὶ ἡμεῖς ἄνευ κόπου καὶ τῆς λοιπῆς σκληραγωγίας τὴν βασιλείαν καὶ τὰ ἐν αὐτῇ ἀποκείμενα ἀγαθὰ προσδοκῶμεν; Καὶ τίς ἡμᾶς ἐπαινέσει τοιαῦτα φρονοῦντας; Εἰ γὰρ ἦν ἐκτὸς θλίψεως καὶ πειρασμῶν καὶ τῆς τῶν λοιπῶν ἀρετῶν ὑπομονῆς, ταύτην ἀπολαμβάνειν, τίνας συνεχῶρει ὁ Θεὸς τοσοῦτους κινδύνους καὶ πειρασμοὺς καὶ στενοχωρίας ὑπομένειν

τοὺς Ἁγίους, καὶ μὴ ἐν ἀδείᾳ καὶ τρυφῇ διάγειν πάντας; Εἰ ταῦτα λογιζόμεθα, καὶ τινες τῶν ἀπίστων θεωροῦσιν ἡμᾶς οὕτω διακειμένους, ἐροῦσιν· οὐκοῦν ἐμίσησε τοὺς Ἁγίους ὁ Θεὸς ὑμῶν [φησί]. Εἰ γὰρ ἦν ἐκτὸς θλίψεων καὶ πειρασμῶν βασιλεύειν ἐν οὐρανῷ, τίνας ἔνεκεν εἶασεν αὐτοὺς ἐν ταλαιπωρίαις καὶ στενοχωρίαις καὶ τοῖς κινδύνοις καὶ τοῖς ποικίλοις πειρασμοῖς; 381 Ὡ πολλῆς ἀφοβίας! Ὡ πολλῆς καταφρονήσεως! Ὡ πολλῆς βλακειᾶς καὶ πωρώσεως! Δέον γὰρ ἡμᾶς πενθεῖν ἐπὶ τῇ πωρώσει τῶν καρδιῶν ἡμῶν, καὶ ὅτι τοσοῦτον ἀφεστήκαμεν τῆς τῶν Ἁγίων ἐλπίδος καὶ ὑπομονῆς, ἀλλὰ μᾶλλον καὶ τῶν ὀρθῶς βιούντων, καὶ καταγινώσκουμεν πολλάκις διὰ τὴν πολλὴν αὐτῶν ἐπιείκειαν καὶ ταπεινοφροσύνην, ἀκτημοσύνην τε καὶ τὰς λοιπὰς ἀρετάς, καὶ πολλάκις τὴν τοιαύτην τῆς ὑπομονῆς ἀνδρείαν, νωθεῖαν καὶ ἀνανδρείαν ἀποκαλοῦμεν, καὶ ὀκνηρίας αὐτὴν ἔγκλημα περιβάλλομεν. Τί οὖν ποιήσομεν τοσοῦτοις κακοῖς ἑαυτοὺς περιπεύροντες καί, κατὰ τὸν Σολομῶντα, σημεῖον ἀρετῆς οὐκ ἔχοντες ἑαυτῶν δεικνύειν, ἐν <δὲ> τῇ κακίᾳ καταδαπανᾶται ὁ βίος ἡμῶν; Καὶ οἱ μὲν Ἁγιοὶ διὰ τὸν Θεὸν καὶ τὴν τῶν αἰωνίων ἀγαθῶν ἀπόλαυσιν τοσοῦτους πειρασμοὺς καὶ κινδύνους ὑπέμειναν, ἡμεῖς δὲ καθ' ἑκάστην ὑπὸ τοῦ Κυρίου εὐεργετούμενοι, ῥαθυμοῦμεν. Ταῦτα δὲ ἡμῖν συμβαίνει διὰ τὸ μὴ προσδοκᾶν τὴν μέλλουσαν ἔσεσθαι κρίσιν τὴν φοβερὰν ἐκείνην καὶ ἀφόρητον, ἣν μόνην ἐκείνην δεῖξει ὁ ἴδιος καιρὸς, μηδὲ ἐπιποθεῖν τὴν τῶν αἰωνίων ἀγαθῶν ἀπόλαυσιν, ἀλλὰ προστεθηκέναι τοῖς γηϊνοῖς καὶ ματαίοις τοῦ βίου πράγμασι τοῖς 382 οὐκ ὠφελοῦσιν ἡμᾶς, ἀλλὰ μᾶλλον καὶ τὴν ἐσχάτην βλάβην βλάπτουσιν. Ἀνανήψωμεν οὖν, ἀγαπητοί, καὶ ἀγωνισώμεθα, ὡς ἔχομεν καιρόν. Οὕτως ἀνέθαλλον καὶ οἱ τρεῖς Παῖδες, καὶ ὑμνοῦντες τὸν Θεὸν οὐκ ἐπαύοντο, ἀλλ' ἐν τῷ πυρὶ ὄντες, ὡς εἰς εὐκτῆριον οἶκον ὑπάρχοντες οὕτως διέκειντο, τὸ τῆς ὑπομονῆς ἄθλον δεικνύοντες, καὶ ὑπὲρ οὗ ἐν τῷ πυρὶ ἐνεβλήθησαν εὐχαριστοῦντες, ἀνέμελλον ὕμνους. Ἴδετε εὐγνωμοσύνην τῶν Ἁγίων! Ἴδετε ἔρωταπερὶ Θεόν, καὶ ὑπομονὴν ἀδαμαντίνην! Ἀλλὰ τί ὁ Δεσπότης ἐποίησε; Τοὺς τῷ πυρὶ ἐκείνῳ παραδοθέντας, τῷ καὶ λίθους καὶ σίδηρα καὶ πᾶσαν ἀναλίσκοντι ὕλην, καθάπερ νυμφίους ἐκ παστοῦ, οὕτως ἐποίησε προελθεῖν τοὺς Ἁγίους· οὐ γὰρ ἦν αὐτοῖς ὁσμὴ πυρός, ἀλλ' ὕδωρ ἔρρει ἀνὰ τρίχας τῆς κεφαλῆς αὐτῶν. Ταῦτα δὲ αὐτοῖς πάντα παρεῖχεν ἡ ἐγκράτεια καὶ ἡ ἀκτημοσύνη· διὰ γὰρ τῆς ἐγκρατείας τῆς φυσικῆς καμίνου πρὸ τῆς βαβυλωνίας περιεγένοντο, καὶ τὴν φλόγα τῆς ἀμαρτίας ὑπὸ τῶν σαρκικῶν ἐπιθυμιῶν ἀναπτομένην κατέσβεσαν, καὶ τὴν ἀκτημοσύνην κτησάμενοι ἐκτήσαντο τὴν οὐράνιον βασιλείαν, καὶ ἐνταῦθα ὑπὸ βασιλέως προσεκυνήθησαν, καὶ τῆς αἰωνίου ζωῆς ἀπολαύουσι. Δεῦτε 383 οὖν καὶ ἡμεῖς, ἀγαπητοί, τούτων τὰς ἀρετὰς ζηλώσωμεν καὶ τὴν αὐτῶν βαδίζωμεν ὁδόν, ἵνα εἰς τὴν αὐτῶν καταντήσωμεν ἀνάπαυσιν. Τί δὲ θέλω λέγειν περὶ τῶν ἐν Παλαιᾷ Διαθήκῃ Ἁγίων ἀγωνισαμένων, οἷς ὁ Ἀπόστολος ἐμαρτύρησε λέγων, ὧν οὐκ ἦν ἄξιος ὁ κόσμος; Οὐχ ὅτι ἐκτήσαντο κτήσεις μεγάλας καὶ ἐτρέφθησαν καὶ ἀνέπαυσαν ἐν τῷ παρόντι, ἀλλ' ὅτι περιῆλθον ἐν μηλωταῖς, ἐν αἰγείοις δέρμασι, καὶ ἐστερήθησαν, καὶ ἐθλίβησαν, καὶ ἐπλανήθησαν. Διὰ ταῦτα γὰρ κατηγωνίσαντο βασιλείας καὶ ἐπέτυχον τῶν τοῦ Θεοῦ ἐπαγγελιῶν. Ὁρᾶτε, ἀδελφοί, ὅτι οὐδεὶς τῶν Ἁγίων ἄνευ θλίψεων καὶ πειρασμῶν παρήλθε τὴν ἐνταῦθα ζωὴν. Πῶς οὖν ἡμεῖς μηδὲν τοιοῦτον ὑπομένοντες, ἀλλ' ἐν ἀνέσει καὶ τρυφῇ τοῦ αἰῶνος τούτου ὑπάρχοντες, τῆς ἐκείνων μερίδος ἐπιτευξόμεθα; Οὐ γὰρ ἐνταῦθα ἡμῖν ἐπηγγείλατο ἀνάπαυσιν καὶ τὴν βασιλείαν αὐτοῦ παρέχειν· τὸν γὰρ αἰῶνα τοῦτον γυμνάσιον καὶ πειρατήριον καὶ ἄθλησιν ἡμῖν ὠκονόμησεν ὁ Θεός, ὡς λέγει ὁ γενναῖος Ἰώβ, ὅτι πειρατήριον ἐστὶν ὁ βίος τῶν ἀνθρώπων ἐπὶ τῆς γῆς. 384 Μὴ οὖν δυσαναθετοῦμεν ἐπὶ τοῖς συμβαίνουσιν ἡμῖν λυπηροῖς, ἤτοι θλιβεροῖς, ἀλλὰ μᾶλλον χαίρωμεν, ὅτι τῇ ὁδῷ τῶν Ἁγίων πορευόμεθα· καὶ γὰρ ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός, ὁ δοτὴρ τῆς ζωῆς ἡμῶν, <διὰ> παθημάτων ἐτελείωσε τὴν ἔνσαρκον ἅπασαν οἰκονομίαν· τὴν γὰρ

τοῦ δούλου μορφήν ἀνέλαβε Δεσπότης πάντων ὑπάρχων, καὶ πλούσιος ὢν ἐπτώχευσε, καὶ πείναν καὶ δίψαν ὑπέμεινε, καὶ κόπον καὶ ὁδοιπορίαν, καὶ ὁ πάντων δημιουργὸς καὶ Κύριος οὐκ εἶχεν ὅπου τὴν κεφαλὴν κλίνει· καὶ ὃν τρέμει πᾶσα κτίσις οὐρανίων καὶ ἐπιγείων καὶ καταχθονίων, ὑπὸ Διαβόλου (οὗτος ἐξουσίαν ἡμῖν δέδωκε καταπατεῖν ἐπάνω αὐτοῦ), ὑπ' αὐτοῦ κατεδέξατο τεσσαράκοντα ἡμέρας καὶ τεσσαράκοντα νύκτας νηστείαν ἐλκῦσαι, καὶ οὕτως ὑπ' ἐκείνου πειρασθῆναι. Ἄρα νηστείας ἔχρηζεν ὁ ἀπαθής; Ὁ πάντας κοπιῶντας ἀναπαύων, κοπωθῆναι ὠφείλε; Τίνος δὲ ἔνεκεν ἐδίψησεν ἢ εὐρυτος πηγῆ· ὁ τὸ ὕδωρ εἰς οἶνον 385 μεταβαλὼν· ὁ ποταμοὺς ζώντων ὑδάτων ἐκβλύζων ἐκ τῆς κοιλίας τῶν πιστευόντων εἰς αὐτόν· εἰμὴ ὅτι ὑπόδειγμα ἡμῖν καὶ τύπον εὐαρέστου πολιτείας βουλόμενος ὑποδειξαι, ἵνα ἐν αὐτοῖς ἀναστραφέντες ῥυσθῶμεν ἀπὸ τῆς τοῦ Διαβόλου κακοτεχνίας, τύχωμεν δὲ τῆς αἰωνίου αὐτοῦ βασιλείας; Διὰ τοῦτο καὶ ἔπαθεν ὄνειδιζόμενος, λοιδορούμενος, ἐμπυόμενος, κολαφιζόμενος, μαστιζόμενος, ἀκάνθαις στεφανούμενος, κάλαμον ἐγχειριζόμενος, πορφύραν ἐνδιδυσκόμενος, ράπισμα λαμβάνων, πᾶν εἶδος χλεύης καὶ γέλωτος δεχόμενος, σταυρούμενος, ὄξος καὶ χολὴν ποτιζόμενος, λόγχη τὴν πλευρὰν νυττόμενος, μετὰ ἀνόμων λογιζόμενος. Ταῦτα πάντα ὑπέμεινε ὁ Κύριος δι' ἡμᾶς, καὶ ἠνέσχετο ὁ μακρόθυμος τῆς ἡμῶν σωτηρίας ἔνεκεν. Τί οὖν ἀνταποδώσωμεν τῷ Κυρίῳ, τῷ τοσαύτην ἀγάπην εἰς ἡμᾶς τοὺς ἁμαρτωλοὺς ἐπιδειξαμένῳ; Ὅτι οὐδὲ ἀνταπόδοσιν ζητεῖ παρ' ἡμῶν, ἀλλὰ μόνον σπουδάζειν ἡμᾶς βούλεται περὶ σωτηρίας ἡμῶν. Οὕτως καὶ οἱ Ἀπόστολοι, τοῦ Σωτῆρος τοῖς διδάγμασιν ἐξακολουθήσαν 386 τες, πᾶσαν θλίψιν καὶ στενοχωρίαν ὑπέμειναν διωκόμενοι, ἐλαυνόμενοι, στενοχωρούμενοι, ὕβριζόμενοι, ἐξουθενούμενοι, καταπτύόμενοι, τόπον ἐκ τόπου συνεχῶς ἐλαυνόμενοι, μὴ ἔχοντες ἀνάπαυσιν τὸ σύνολον, ἀλλὰ τὸν θάνατον πρὸ ὀφθαλμῶν ἔχοντες καὶ καθ' ὥραν περιμένοντες, καὶ μετὰ ταῦτα νηστείαις καὶ ἀγρυπνίαις καὶ δίψει καὶ γυμνότητι, καὶ ἐπὶ πόνοις καὶ ἐπὶ κινδύνοις καὶ ὁδοιπορίαις καταδαμάζοντες αὐτῶν καὶ δουλαγωγοῦντες τὰ σώματα, ἵνα καὶ ἑαυτοῖς καὶ ἡμῖν τὴν αἰώνιον ζωὴν προξενήσωσι· δεικνύντος τοῦ Θεοῦ δηλονότι οὐκ ἔστιν ἄνεσις ἐπὶ τῆς γῆς τοῖς βουλομένοις σωθῆναι· οὔτε γὰρ μισθὸς ἄνευ κόπου δίδεται, ἀλλ' ἕκαστος ἡμῶν τὸν ἴδιον μισθὸν λήψεται κατὰ τὸν ἴδιον κόπον. Τούτων γὰρ κατόπισθεν καὶ οἱ καλλίνικοι Μάρτυρες ἀκολουθήσαντες καὶ τοὺς ποικίλους πειρασμοὺς ἐγγυμνασθέντες καὶ τοῖς βασάνοις ἀναχωνευθέντες, ὡς χρυσὸς ἐν χωνευτηρίῳ, τὸν τῆς ἀφθαρσίας ἀνεδήσαντο στέφανον, μαστιγούμενοι, στρεβλούμενοι, ξεόμενοι, πληγαῖς ἀνηλεῶς αἰκίζόμενοι· ἐν φυλακαῖς δεσμούμενοι ἐνεβλήσκοντο· ἄρχοντες καὶ βασιλεῖς [δίκη]ν θηρῶν ὁδοῦσιν ὑπο 387 βάλλοντες, πυρὶ δὲ παμφάγῳ καὶ δυνατῷ παραδιδόντες αὐτούς· τοῖς τῶν ποταμῶν ῥεύμασιν αὐτοὺς παραδιδόντες καὶ τῷ πελάγει καταποντίζοντες· τροχοῖς προσδεσμοῦντες, κατακλῶντες τὰ ὄσια αὐτῶν καὶ τρυφερὰ μέλη. Τούτων δὲ πάντων κατίσχυον οἱ Ἅγιοι οὐκ ἰσχυῖ σώματος· τοῦτο γὰρ εἶχον τὸ φθαρτὸν σῶμα ὅπερ ἔχομεν καὶ ἡμεῖς· ἀλλὰ τῇ τῶν μελλόντων ἀγαθῶν ἐλπίδι ἐνδυναμούμενοι πάντα γενναίως ὑπέμειναν, μηδὲ ὡς τῶν σαρκικῶν φρονημάτων πείραν δεξάμενοι, οὐ κολακείαις χαυνούμενοι, οὐ δόξη προσκαίρω καὶ πλούτῳ ματαίῳ ἀπατῶμενοι, ἀλλὰ πᾶσαν τὴν ἐλπίδα αὐτῶν ἐπὶ Κύριον ἀδιστακτικῶς ἔχοντες πᾶσαν μηχανὴν τοῦ Διαβόλου κατεπάτησαν καὶ μάρτυρες Κυρίου ἀνεδείχθησαν, ὁμολογήσαντες τὴν καλὴν ὁμολογίαν ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων. Οὕτω καὶ ἡμεῖς, ἀγαπητοί, εἰ καὶ καιρὸς οὐ πάρεστι μαρτυρίου, τῇ συνειδήσει γενώμεθα μάρτυρες, ἀνθιστάμενοι ταῖς τοῦ Διαβόλου ἐπινοίαις διὰ τῆς ταπεινοφροσύνης καὶ τῆς ὑπομονῆς καὶ τῆς εἰς τὸν Θεὸν καὶ τὸν πλησίον ἀγάπης, καὶ τοῦ συμπεριφέρεσθαι ἀλλήλους διὰ τὸν Θεόν, ἀποπληροῦντες τὴν τοῦ Σωτῆρος ἐντολήν, ἣν εἶπε· μείζονα ταύτης ἀγάπην οὐδεὶς ἔχει, ἵνα τις τὴν ψυ 388 χὴν αὐτοῦ θῆ. Εἰ οὖν τὴν ψυχὴν τιθέναι ὑπὲρ ἀλλήλων

προσπετάμεθα, πόσω μάλλον τὴν ὑπακοὴν καὶ ὑποταγὴν ἀλλήλοις παρέχειν ὀφείλομεν, ἵνα τοῦ Κυρίου μιμηταὶ γενώμεθα τοῦ πρῶτον δείξαντος τὴν ὑπακοὴν ἔργῳ καὶ λόγῳ, ὑπήκοος γενόμενος τῷ Πατρὶ μέχρι θανάτου, θανάτου δὲ σταυροῦ; Ὅμοίως καὶ τὴν ψυχὴν ἔθηκεν οἰκεία φιλανθρωπία, καὶ ταῦτα οὐ φίλων ἡμῶν ὄντων αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ ἐχθρῶν. Ἐχθροὺς δὲ ὄντας ἡμᾶς τοῖς παραπτώμασι καὶ ταῖς ἐπιθυμίαις, διὰ τοῦ θανάτου αὐτοῦ κατήλλαξεν ἡμᾶς τῷ Πατρὶ, ἐξαλείψας τὸ καθ' ἡμῶν χειρόγραφον. Ἡμεῖς δὲ διακολουθεῖν ὀφείλοντες, τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ προσταχθέντες τηρεῖν, οὐ τηροῦμεν. Καὶ αὐτὸς δὲ πρῶτον ἐποίησε καὶ οὕτως ἐδίδαξεν· ἡμεῖς δὲ οὐδὲ κἄν τὴν τυχοῦσαν ὑπακοὴν ἀλλήλοις παρέχομεν, ἀλλὰ ταῖς ἀντιλογίαις μάλλον καὶ τῇ ἀνυποταξίᾳ πάντες ἐδουλώθημεν· καὶ οὐ τοῖς τυχοῦσιν ἀνυποτακτοῦμεν, ἀλλ' αὐτῷ τῷ Δεσπότῃ Χριστῷ. Ὅταν γὰρ τοῖς πατράσιν ἡμῶν ἀντιλέγομεν τοῖς τὰ σωτήρια ἡμῖν διδάγματα παρέχουσιν, οἵτινες καὶ τὴν ψυχὴν 389 προθύμως ἔχουσι τιθέναι ὑπὲρ ἡμῶν, οὐχὶ τῷ Χριστῷ ἀντιλέγομεν τῷ εἰπόντι, ὅτι ὁ ἀκούων ὑμῶν ἐμοῦ ἀκούει, καὶ ὁ ἐμὲ ἀθετῶν ἀθετεῖ τὸν ἀποστείλαντά με; Οὕτως οὖν ἀθετοῦντες τὸν ποιήσαντα ἡμᾶς, πῶς τῆς βασιλείας ἀξιώσει ἡμᾶς καὶ οὐ μάλλον κατακρινεῖ ἡμᾶς καὶ καταδικάσει, ὅτι οὕτω μεθιστάμεθα τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ, καὶ οὐδὲ τὸν ἐκ τῆς παρακοῆς κίνδυνον πρὸ ὀφθαλμῶν ἔχομεν, οὐδὲ τὸ τῆς ὑπακοῆς κέρδος ἐπιγινώσκομεν, ὅτι ἡ μὲν παρακοὴ θάνατον κατεργάζεται, ἡ δὲ ὑπακοὴ ζωὴν αἰώνιον προξενεῖ; Ἀγωνισώμεθα οὖν, ἀγαπητοί, διὰ τῆς καλῆς ταύτης ὑπακοῆς καὶ ὑποταγῆς τὴν αἰώνιον κληρονομήσαι ζωὴν, καὶ μὴ τῷ τῆς παρακοῆς καὶ ἀνυποταξίας θανάτῳ ἑαυτοὺς ὑπευθύνους καταστήσωμεν. Ἐχοντες δὲ τὸν φόβον τοῦ Κυρίου πειθαρχήσωμεν τοῖς τοῦ Ἀποστόλου διδάγμασι, καθὼς λέγει· ὑποτασσόμενοι ἀλλήλοις ἐν φόβῳ Θεοῦ, σπουδάζοντες τηρεῖν τὴν ἐνότητα τοῦ Πνεύματος ἐν τῷ συνδέσμῳ τῆς εἰρήνης. Ἡ γὰρ εἰρήνη πάσης ἀγαθῆς ἐλπίδος ὑπόθεσις ὑπάρχει. Εἰρήνη τοῦ θανάτου θάνατος, Διαβόλου πένθος, δαιμόνων ἀφανισμός. 390 Ταύτην ζητήσωμεν καὶ καταδιώξωμεν· ἥτις ἐστὶν ὁ Χριστός, ὡς λέγει ὁ Ἀπόστολος· Χριστός ἐστὶν ἡ εἰρήνη ἡμῶν, ὁ ποιήσας τὰ ἀμφότερα ἐν καὶ τὸν μεσότοιχον τοῦ φραγμοῦ λύσας· καὶ ἐλθὼν εὐηγγελίσατο εἰρήνην τοῖς ἐγγύς καὶ τοῖς μακράν. Ταύτην γοῦν σπουδάσωμεν κατέχειν, ἀγαπητοί, τὴν εἰρήνην· πρὸς δὲ τὸν πολέμιον, τουτέστι τὸν Διάβολον, ἀντίστασθαι καὶ πολεμεῖν, ἀναλαμβάνοντες τὰ δυνατὰ ὅπλα τῆς ἐγκρατείας ἡμῶν, τουτέστι πρῶτον πάντων τὴν ὀρθοτάτην πίστιν καὶ τὴν περὶ τῶν μελλόντων ἐλπίδα καὶ τὴν ἀνυπόκριτον ἀγάπην. Διὰ τούτων τῶν πνευματικῶν τριῶν ὄπλων τὰς τρεῖς αὐτοῦ πονηρὰς μηχανὰς καταβάλλομεν, τουτέστι λήθην καὶ ἄγνοιαν καὶ ῥαθυμίαν· αὗται γὰρ αὐτοῦ εἰσι πονηραὶ καὶ λεπταὶ ἐπίνοιαι. Διὰ τούτων τῶν τριῶν ἐνεργειῶν εἰς ἀπώλειαν καταβάλλει τὸ τῶν ἀνθρώπων γένος, μάλιστα τοὺς πειθομένους ταῖς πονηραῖς αὐτοῦ συμβουλίαις· αἱ γὰρ τρεῖς αὗται μεθοδεῖαι πασῶν αὐτοῦ τῶν ἐπινοιῶν χαλεπώτεραί εἰσι, λεπτότεραι οὔσαι καὶ λεληθότως ἡμῖν παρεισδύουσαι, ὡς μὴ λογίζεσθαι ἡμᾶς κακὸν ποιεῖν, ἐν τούτοις ὄντας τοῖς κακοῖς. Ὡσπερ δὲ κατὰ 391 ὑπόθεσιν· εἴ τις περιτύχη λέοντι ἢ ἄρκτῳ, δεινοτάτοις θηρίοις, θανατοῦται ὑπ' αὐτῶν, μεγίστοις οὔσι καὶ δυνατοῖς, ἄλλος δὲ περιπέσῃ ὄφει ἢ φάλαγγι ἢ σκορπίῳ, τὸν αὐτὸν θάνατον ὑπομένει διὰ τοῦ ἰοβόλου θηρίου ἐνέργειαν, ὡς ὁ τοῖς μεγίστοις θηρίοις περιπεσὼν· οὕτως καὶ οἱ τῇ οἰνοφυγίᾳ καὶ γαστριμαργίᾳ καὶ πορνείᾳ καὶ τοῖς λοιποῖς πάθεσι δουλεύοντες, μεγίστοις καὶ πονηροῖς πάθεσιν οὔσι, τὸν τῆς ψυχῆς θάνατον ὑπομένουσι. Τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ ὁ ὑποβληθεὶς <λήθη> ἢ ἀγνοία, ἢ ῥαθυμία κρατηθεὶς, τούτοις τοῖς δοκοῦσιν εἶναι μικροτάτοις, ὡς μηδὲ εἰδέναι ἡμᾶς ὅτι ἁμαρτίαν ποιοῦμεν, καὶ τοῖς τοιούτοις δουλούμενοι πάθεσι τὸν τῆς ψυχῆς θάνατον ὑπομένομεν, ὡς ἐκεῖνοι τοῦ σώματος. Ἡ γὰρ λήθη ἀποπλανῶσα ἡμῶν τὰς ψυχὰς οὐκ ἔῃ μεμνηθῆναι ἡμᾶς τῶν ἐντολῶν τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ προπηδῶσα ἢ κακία αἰχμαλωτίζει ἡμᾶς ἀπὸ τοῦ Θεοῦ. Ἡ δὲ

ἄγνοια κλέπτουσα ἡμῶν τὴν διάνοιαν ἀπὸ τῆς ἀγάπης τοῦ Θεοῦ, οὐ συγχωρεῖ τὴν ἐλπίδα ἡμῶν εἶναι εἰς τὰ ἀγαθὰ, ἀλλὰ ἀπὸ ταύτης τοῖς γηϊνοῖς καὶ ματαίοις δεσμούμενοι πράγμασιν ἀπιστοῦμεν ταῖς αὐτοῦ ἐντολαῖς. Ὅμοίως ἡ ῥάβδου 392 μία καταβαροῦσα ἡμᾶς, οὐκ ἐᾷ ἀνακύβαι πρὸς τὴν τῶν κρειττόνων θεωρίαν, ἀλλὰ καθέλκει ἡμᾶς εἰς ἄδην λεληθότως, καὶ τὴν πλατυτάτην τῆς ἀπωλείας ὁδὸν ἀναγκάζει ἡμᾶς βαδίζειν. Διό, ἀγαπητοί, ἵνα μὴ διὰ τούτων καταβάλλῃ ἡμᾶς καὶ κατάγῃ εἰς ἄδην, ἀντιστῶμεν στερεοὶ τῇ πίστει, καὶ φεύξεται ἀφ' ἡμῶν καταισχυρόμενος ὁ ἀναιδὴς ὄφεις· οὐδὲν δὲ οὕτως αὐτοῦ κατισχύει καὶ καταβάλλει αὐτόν, ὡς ἡ ὑποταγή, ἡ ὑπακοή, ἡ ταπεινοφροσύνη καὶ εἰλικρινὴς ἀγάπη. Ταῦτα δὲ γίνονται, καθὼς εἴρηται ἀνωτέρω, κατὰ καρδίας βέλη· ἐν πάσαις γὰρ ταῖς ἀρεταῖς συσχηματίζεται· τουτέστι νηστείαις, ἀγρυπνίαις, ἀκτημοσύνη. Περὶ νηστείας ἐὰν εἴπῃς, ἐκεῖνος οὐκ ἐσθίει τὸ σύνολον· περὶ δὲ ἀγρυπνίας, ἐκεῖνος ὅλως ἄυπνος διαμένει· περὶ ἀκτημοσύνης δὲ ἐὰν τις εἴπῃ, ἐκεῖνος τὸ παράπαν οὐδὲν κέκτηται. Καὶ καλαὶ μὲν αἱ ἀρεταὶ αὗται καὶ λίαν ὠφέλιμοι, νηστείαν λέγω καὶ ἀγρυπνίαν καὶ ἀκτημοσύνην· ἀλλὰ τούτοις συσχηματίζεται ὁ πονηρότατος Διάβολος, καὶ κλοπὴν ἐν τούτοις ἐπινοεῖ μετὰ τῆς κενοδοξίας καὶ οἰήσεως καὶ ὑψηλοφροσύνης. Τοῖς δὲ ταπεινοφρονοῦσιν οὐδὲν δύναται ἐπινοῆσαι, ὅτι τοῦτο σχη 393 ματισθῆναι οὐ δύναται· ἔνδυμα γὰρ τοῦ Χριστοῦ ἐστὶν ἡ ταπεινοφροσύνη· καὶ ὑπερήφανος ὢν ὁ Ἐχθρὸς, φεύγει τὴν ταπεινοφροσύνην, θεωρῶν ἐν αὐτοῖς τὴν τοῦ Χριστοῦ ταπεινώσιν, τοῦ ταπεινώσαντος ἑαυτὸν οἰκεία φιλανθρωπία καὶ μορφὴν δούλου λαβόντος. Διὰ γὰρ ὑπερηφανίαν τῆς τῶν οὐρανῶν βασιλείας ἐξέπεσεν ὁ ἀπαρχῆς ἀνθρωποκτόνος Διάβολος, καὶ δι' αὐτῆς καταβάλλει τοὺς ἐπαιρομένους. Ὅμοίως τοῖς ὑποτακτικοῖς καὶ ὑπηκόοις οὐδὲν δύναται ἐπινοῆσαι· καὶ γὰρ ἐν ἑαυτοῖς θεωρεῖ τὸν Δεσπότην, ὡς λέγει ὁ Ἀπόστολος· ὅτι ὑπήκοος γέγονε τῷ Πατρὶ μέχρι θανάτου, θανάτου δὲ σταυροῦ. Ἐκεῖνος γὰρ ἀνυπότακτος ὢν, παρήκουσε τοῦ Θεοῦ καὶ ἐρρίφη ἀπὸ τῆς τῶν Ἀγγέλων διαγωγῆς· τοῖς δὲ τὴν ἀνυπόκριτον ἀγάπην ἡμφιεσμένοις οὐ τολμᾷ προσεγγίσει τὸ σύνολον. Θεωρεῖ γὰρ καὶ ἐν αὐτοῖς τὸν φιλόανθρωπον Θεὸν τὸν τῆς ἀγάπης εὐρετὴν καὶ δοτῆρα, ὡς φησὶν ἐν τῷ Εὐαγγελίῳ· οὕτω γὰρ ἠγάπησεν ὁ Θεὸς τὸν κόσμον, ὥστε τὸν μονογενῆ αὐτοῦ Υἱὸν δέδωκεν, ἵνα πᾶς ὁ πιστεύων εἰς αὐτὸν μὴ ἀπόλλυται, ἀλλ' ἔχῃ ζωὴν αἰώνιον. Τοὺς οὖν ταῦτα ἡμφιεσμένους φοβεῖται καὶ 394 φεύγει ἀπ' αὐτῶν· διότι τοῦ μίσους ἐκεῖνος πεπλήρωται καὶ αὐτὸς ἐστὶ τοῦ μίσους εὐρετής. Ταῦτα οὖν κτησώμεθα τὰ ὄπλα μετὰ τῶν ἄλλων ἀρετῶν, ἅπερ ἐκεῖνος οὐκ ἰσχύει ἔχειν· τουτέστι τὴν ταπεινοφροσύνην καὶ τὴν ὑπακοὴν καὶ τὴν ὑποταγήν, καὶ τὴν Θεῷ ἔμφυτον ρίζαν, τουτέστι τὴν ἀνυπόκριτον ἀγάπην. Ἡ γὰρ ταπεινοφροσύνη, καθὼς εἴρηται, τοῦ Χριστοῦ ἔνδυμά ἐστιν. Ὁ οὖν ταύτην κεκτημένος, ἀφομοιούμενός ἐστι τῷ ταπεινώσαντι ἑαυτὸν καὶ μορφὴν δούλου λαβόντι. Καὶ ἡ ὑπακοὴ ὁμοίως καὶ ἡ ὑποταγή τὴν αὐτὴν παρέχει δόξαν τοῖς ἐξ ὅλης καρδίας ταύτην ἐπανειμένους· ἡ γὰρ ὑποταγή τὴν ἀπότακτον μέριμναν κατορθοῖ. Ὅμοίως ὁ ὑπήκοος πεισθεὶς ὅτι ἡ ὑπακοὴ μέχρι θανάτου ἔχει τὸν ὄρον, ταύτης οὐδὲν προκρίνει, ἀλλὰ καὶ ἐν τούτῳ, καθὼς ἔφην, τοῦ Χριστοῦ εὐρίσκεται μιμητής, τοῦ ἕως θανάτου ὑπακούσαντος τῷ Πατρὶ. Καὶ ἡ ἀγάπη δὲ ὄπλον ἀκαταμάχητον ὑπάρχει κατὰ τοῦ Διαβόλου· ἡ ἀγάπη γὰρ, φησὶ, ὁ Θεὸς ἐστὶ, καὶ ὁ ὢν ἐν τῇ ἀγάπῃ, ὡς εἴρηται, ἐν τῷ Θεῷ μένει. Οὐδὲν τούτων τῶν ἀρετῶν τιμιώτερον· ἐν τούτοις γὰρ ὁλος ὁ νόμος καὶ οἱ Προφῆται κρέμανται. 395 Ἐν τούτοις οὖν, ἀγαπητοί, <τοῖς> κατορθώμασιν ἀγωνισώμεθα ἀναστραφῆναι, καὶ πᾶσαν τὴν δύναμιν τοῦ Διαβόλου καταβάλλωμεν, καταπτύοντες δόξας ματαίας, ὁμοίως καὶ ἀτιμίας, καθὼς διδάσκει ὁ Ἀπόστολος, λέγων· διὰ τῶν ὄπλων τῶν δεξιῶν καὶ ἀριστερῶν, διὰ δόξης καὶ ἀτιμίας, διὰ δυσφημίας καὶ εὐφημίας, ὡς πλάνοι καὶ ἀληθεῖς. Τοιοῦτοι ἐγένοντο οἱ Ἀπόστολοι, πάσης ἀνθρωπίνης δόξης καταφρονήσαντες, καὶ πάντα τοῦ αἰῶνος

τούτου σκύβαλα ἐλογίσαντο, μηδὲν τῆς τοῦ Θεοῦ ἀγάπης προκρίναντες· ἀλλ' ὅμως ὁμοιοῦσαντες ἐν τοῖς καλοῖς, καὶ εἰρήνην πρὸς ἀλλήλους καὶ ἀγάπην ἐσχηκότες, οὕτως πάσας μηχανὰς Διαβόλου κατέλυσαν καὶ πᾶσαν αὐτοῦ τὴν κακίαν ἐπόρθησαν· μὴ βασιλέων ἢ τυράννων θυμούς δειλιάσαντες, ἀλλὰ πᾶσαν διαβολικὴν μανίαν διὰ τῆς ὁμοιοῦσας καὶ τῆς εἰρήνης κατέλυσαν καὶ τελείως ἠφάνισαν· καὶ τὴν εἰρήνην μετὰ ἀλλήλων ἔχοντες, πάντας τοὺς πολέμους τοῦ Διαβόλου ἔλυσαν, πᾶσαν εἰδωλικὴν μανίαν ἀνατρέψαντες, καὶ πάντας διαβολικοὺς μώμους καθεῖλον, καὶ φιλοσόφους οἱ ἀμαθεῖς κατήσχυναν, καὶ συγκλήτων ἀνέτρεψαν δόγματα, καὶ τὴν ἐκκλησίαν ἐθεμελίωσαν, καὶ θυσιαστήριον ἔπηξαν, καὶ τὴν εἰς οὐρανὸν ἡμῖν 396 ἄνοδον ὑπέδειξαν, καὶ τὴν οἰκουμένην τὴν σωτηρίαν κατέσπειραν. Ταῦτα δὲ πάντα κατῴρθον οἱ Ἅγιοι οὐκ ἰσχυῖ σωμάτων, οὐχ ὄπλων ἐνεργεία, ἀλλὰ διὰ τῆς εἰς τὸν Θεὸν ἀγάπης καὶ τὸν πλησίον, καὶ τῆς πρὸς ἀλλήλους ὁμοιοῦσας καὶ εἰρήνης· οὐδὲν γὰρ τῆς ἀγάπης καὶ τῆς εἰρήνης ἀνώτερον. Διὰ τούτων τοίνυν τῶν ἀρετῶν τῆς τηλικαύτης δόξης κατηξιώθησαν, καὶ φίλοι καὶ ἀδελφοὶ τοῦ Κυρίου ἀνεδειχθήσαν. Ποτὲ μὲν λέγοντος τοῦ Κυρίου πρὸς αὐτούς· ὑμεῖς φίλοι μου ἐστέ, ἐὰν ποιήσητε καθὼς λέγω ὑμῖν. Μετὰ δὲ τὴν ἀνάστασιν λέγων ταῖς γυναῖξί· πορευθεῖσαι εἰς τὴν Γαλιλαίαν ἀπαγγείλατε τοῖς ἀδελφοῖς μου ὅτι προάγω ὑμᾶς. Διὰ τοῦτο καὶ ἐν παλιγγενεσίᾳ δώδεκα θρόνων καθέδρας αὐτοῖς ἐπηγγείλατο, καὶ κριτὰς αὐτοῦς καθεσθῆναι τῶν δώδεκα φυλῶν τοῦ Ἰσραὴλ ἔφησεν ὁ Δεσπότης. Δεῦτε οὖν καὶ ἡμεῖς, ἀγαπητοί, τῇ τούτων διδασκαλίᾳ ἐξακολουθήσωμεν, καὶ τὰς τούτων ἀρετὰς μιμησώμεθα καὶ τὸ στερεὸν τῆς ὀρθοτάτης πίστεως, τὴν περὶ τῷ μέλλοντι αἰῶνι ἀνάπαυσιν <καὶ> ἐλπίδα, τὴν εἰλικρινῆ καὶ ἄδολον ἀγάπην εἰς τὸν Θεὸν καὶ εἰς πάντας, τὴν ταπεινοφροσύνην αὐτῶν καὶ ὑπομο 397 νήν, τὸ ἀόργητον καὶ ἀτάραχον, ἀπέρπερον καὶ ἀκενόδοξον, τὸ συμπαθὲς καὶ εὐσπλαγχνον καὶ ὑπομονητικόν, τὸ πρᾶον καὶ ἡσύχιον, τὸ ἀφιλάργυρον καὶ ἐγκρατές, τὸ σπουδαῖον καὶ πρόθυμον πρὸς τὰς ἀρετὰς, τὸ ὑπήκοον καὶ εὐκατάστατον, τὸ παρεσκευασμένον πρὸς τὰς θλίψεις καὶ τοὺς κινδύνους καὶ πειρασμούς. Μετὰ δὲ τούτων πάντων τῶν λεχθεισῶν ἀρετῶν, τὴν ὁμόνοιαν καὶ τὸν ταύτης σύνδεσμον· ὅπως διὰ τούτων πάντων τῶν καλῶν ἔργων ῥυσθῶμεν τῆς τοῦ Διαβόλου κακοτεχνίας καὶ ἀπάτης καὶ πλάνης, καὶ ἐκφύγωμεν τὴν γέενναν καὶ τὸν σκώληκα τὸν ἀκοίμητον καὶ τὸν κλαυθμὸν καὶ τὸν βρυγμὸν τῶν ὀδόντων καὶ τὸ ἐξώτερον σκότος, καὶ τύχωμεν τοῦ αἰωνίου καὶ ἀφθάρτου φωτὸς εἰς τὴν ἀνάπαυσιν καὶ αἰώνιον χαρὰν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὅθεν ἀπέδρα ὀδύνη καὶ λύπη καὶ στεναγμός· ὅπου οὐκ ἔστι Διάβολος ἀντιπολεμῶν· ἔνθα οὐκ ἔστιν ἀδικοῦντα ἢ ἀδικούμενον ἰδεῖν· ὅπου οὐκ ἔστι θάνατος καὶ τὰ τοῦ θανάτου κακά, ἀλλ' εὐφροσύνη καὶ ἀγαλλίασις αἰώνιος. 398 Ταῦτα ποθήσωμεν, ταῦτα ζηλώσωμεν, τούτων τυχεῖν ἀγωνισώμεθα διὰ τῆς ἐν κόσμῳ ἡμῶν ἀναστροφῆς. Δράμωμεν, ὀξυποδήσωμεν, ὡς ἔτι ἡμέρα ἐστί· πρὶν καταλάβῃ ἡμᾶς ἡ ἀτελεύτητος νύξ. Πρὸ τοῦ ἀποκλεισθῆναι τὴν θύραν, φωτίσωμεν τὰς τῶν ψυχῶν ἡμῶν λαμπάδας τῷ ἀγνισμῷ τῆς καθαρότητος, ἵνα χαίροντες συνεισέλθωμεν τῷ δεσποτικῷ καὶ ἀθανάτῳ Νυμφίῳ, εἰς τὸν οὐράνιον αὐτοῦ παστόν. Τὸ δὲ πιστευθὲν ἡμῖν τῆς ἀγιωσύνης σχῆμα σπουδάσωμεν διατηρῆσαι ἄμωμον, ἵνα ἐπιγνῶ ὁ Δεσπότης τὸ ἴδιον δώρημα καθαρὸν καὶ ἀμόλυντον φυλαχθὲν ὑφ' ἡμῶν· καὶ ἀκούσωμεν τῆς μακαρίας ἐκείνης φωνῆς τοῦ Δεσπότη· δεῦτε οἱ εὐλογημένοι τοῦ Πατρός μου, κληρονομήσατε τὴν ἡτοιμασμένην ὑμῖν βασιλείαν ἀπὸ καταβολῆς κόσμου. Καὶ τό· εὖ, δοῦλε ἀγαθὲ καὶ πιστέ· ἐπὶ ὀλίγα ἤς πιστός, ἐπὶ πολλῶν σε καταστήσω· εἴσελθε εἰς τὴν χαρὰν τοῦ Κυρίου. Ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν, ᾧ <ἢ> δόξα καὶ τὸ κράτος, νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.